FANTASTIC...

Coordonatori de proiect:

Profesor itinerant și de sprijin **MANOLE AURORA CAMELIA**

Profesor învățământ primar **BEILICIU GABRIELA**

CENTRUL ȘCOLAR DE EDUCAȚIE INCLUZIVĂ BRĂILA

ȘCOALA GIMNAZIALĂ „MIHAI VITEAZUL" BRĂILA

NR. 1

SIMPOZION JUDEȚEAN

„COPILUL ȘI FANTASTICUL"

Brăila 2023

CUPRINS:

Argument 2
Bara Sandica 3
Bordei Ionica 6
Borș Viorica 8
Cojocaru Gabriela Simona 10
Enache Veronica 11
Mateș Rodica 13
Mircea Costel 15
Mosor Emanuela Alina 17
Nistor Alina 20
Nita Nicoleta Elena 3
Oprea Ramona 24
Pagu Valentina 26
Palade Dumitrita-Delia 28
Plopeanu Geanina 30
Rusu Mădălina 33
Steiger Corina 35
Tănăsoiu Monica Vasila 38

ARGUMENT

Motto: „Copilăria este o lume aparte; pentru noi o lume ciudată, fantastică, ireală, pentru cei ce fac parte din ea dimpotrivă, una reală și plină de armonie.” *– Eugen Herovanu*

Ritmul tot mai accelerat de evoluţie a lumii contemporane şi al acumulării progresive de informaţii a pus amprenta asupra preocupărilor şi modului de viaţă al familiei de azi. „Oamenii ocupaţi” s-au îndepărtat de lumea cărţilor, iar televizorul, calculatorul, internetul au devenit pentru ei cele mai importante surse de informaţie, făcând tot mai rar sau deloc „gestul” de a citi o carte, de a intra într-o bibliotecă, într-o librărie, de a-şi construi o bibliotecă proprie.

Simpozionul propus, reprezintă o încercare de a repune în drepturi „cartea ” şi „biblioteca”, de a le aduce în atenţia copiilor şi părinţilor, de a contribui la redescoperirea lecturii ca o plăcere, o relaxare, un izvor de cunoaştere şi visare fără de egal! Proiectul promovează conduita pozitivă a copilului spre literatură.

Lectura are acum rivali redutabili care amăgesc cel mai mult pe cei mici. Televizorul, calculatorul, internetul au devenit repere pereche pentru fiecare generaţie din ultimii ani. Viaţa noastră trăită la început de secol XXI este marcată de la mic la mare de amprenta marilor descoperiri ştiinţifice care au făcut paşi uriaşi în timp foarte scurt. Aceste trei mijloace de informare rapidă şi comodă care oferă elevilor meniul complet în orice domeniu al cunoaşterii acoperă deja o plajă substanţială a timpului liber, care rămâne din ce în ce mai puţin. Şi atunci se naşte întrebarea: mai este cartea "o făgăduinţă, o bucurie, o călătorie prin suflete, gânduri şi frumuseţi" cum afirma scriitorul român Tudor Arghezi?

Lectura suplimentară ne devine familiară din anii de şcoală. Selectarea lecturii suplimentare revine învăţătorului, care cunoaşte cel mai bine afinităţile sufleteşti ale elevilor precum şi conţinutul educativ necesar într-o anumită etapă a dezvoltării lor. Dacă elevul începe a citi din curiozitate şi insistă motivat fiind şi de aprecierile primite la clasă, el va realiza mari progrese:

- prin informaţie
- prin deprinderea cititului coerent, conştient
- prin implicare afectivă
- prin însuşirea unui vocabular expresiv
- prin îmbogăţirea vocabularului

Pornind de la această constatare am încercat prin acest proiect să găsim modalităţi şi tehnici care să contribuie la stimularea interesului elevilor pentru lectură. Stârnirea interesului pentru lectură se poate realiza cu mai multă uşurinţă dacă activităţile desfăşurate în acest sens depăşesc spaţiul sălii de clasă sau al camerei copilului, bibliotecile sau unele case memoriale fiind mediile cele mai potrivite ce oferă posibilitatea familiarizării cu ambientul ce păstrează atmosfera de lucru şi parfumul celor care au aşternut pe hârtie creaţiile lor.

Fantasticul prin ochii de copil

Prof. inv.primar si prescolar Bara Sandica
Bibliotecar Nita Nicoleta Elena
Scoală Gimnazială „Mihai Eminescu" Rosiorii De Vede
Jud. Teleorman

Lumea fără povești este o lume săracă. Expresia literatura fantastica denumeste o madalitate a naturii, sau asa cum se spune in mod curent, un gen literar.

Literatura fantastica, pe de o parte, relateaza intamplari neobisnuite, pe de alta parte, incearca sa prezinte aceste intamplari ca fiind reale, fara sa le explice pana la final.

Fantasticul desemneaza ceea ce nu exista in realitate, ceea ce este ireal, aparent, iluzoriu, sau lumea fantasmelor (gr. phantasmata aparitie, viziune, imagine). Initial **fantasticul** a fost definit ca obiect fundamental al unor manifestari artistice, cu caracter filosofic sau ca o premisa a reprezentarilor religioase, cat si folclorice. În creatia populara, fantasticul apare ca masura a fortelor nestapanite ale naturii, in timp ce in creatia culta tinde sa devina unul din semnele distinctive ale acestei creatii. **Fantasticul** este ezitarea cuiva care nu cunoaste decat legile naturale pus fata in fata cu un eveniment in aparenta supranatural. Conceptul de fantastic este intotdeauna definit in raport cu cele de real si de imaginar.

O definitie a fantasticului a fost formulata inca din secolul al-XIX-lea: in cazul adevaratului fantastic este intotdeauna pastrata posibilitatea exterioara si formala a unei explicatii simple a fenomenelor, dar, in acelasi timp aceasta explicatie este cu desavarsire lipsita de orice probabilitate interna. Este vorba despre un fenomen ciudat care poate fi explicat in doua moduri: prin cauze de tip natural sau supranatural.

Începuturile fantasticului în literatura universală sunt greu de precizat, în primul rând din cauza dificultăților de datare, apoi din cauza amestecului de real, imaginar, vis, miraculos, simbol, mit pe care îl conține toată literatura antică, fie că e vorba de epopeile homerice, de epopeea lui Ghilgameș, de Biblie, de Mahabharata sau de Ramayana, de literatura egipteană, de literatura chineză, de literatura romană.

Basmele literare, cum au fost cele scrise de Charles Perrault (1628-1703) și de Madame d'Aulnoy (1650-1705), au devenit foarte populare la începutul Iluminismului. Multe dintre poveștile lui Perrault au devenit modele ale basmelor și au influențat creațiile fantastice ulterioare. Intr-adevăr, atunci când Madame d'Aulnoy și-a numit poveștile contes de fëe, ea a inventat un termen care este utilizat în prezent pentru acest gen, distingând astfel basmele de alte povești prin prezența elementelor fantastice supranaturale. Această distincție i-a influențat pe scriitorii de mai târziu, care au preluat în același mod poveștile populare în epoca romantismului.

Unele scrieri fantastice destinate cititorilor adulți au fost publicate în Franța secolului al XVIII-Iea, printre care poveștile filozofice (contes philosophiques) „Prințesa Babilonului” (1768) și „Taurul alb” (1774) ale lui Voltaire.

Această epocă a fost, totuși, ostilă fanteziei. Autorii noilor tipuri de ficțiune, precum Defoe, Richardson și Fielding, au scris în stilul realist, iar multe dintre scrierile realiste timpurii au fost critice cu privire la prezența elementelor fantastice în operele de ficțiune.

La rândul lui, Ion Creangă trebuie să fi ascultat primele povești tot la gura sobei, în Humulești, de la părinți sau de la oamenii locului. In anii maturității, după ce încercase povestiri didactice pentru a fi incluse în manualele școlare (Păcală, Ursul păcălit de vulpe și Povești) Creangă povestește de dragul comunicării cu oamenii. Nu realizează ca Petre Ispirescu sau alți culegători de basme contemporani o prelucrare de basme populare, o îndreptare a acestora. Creangă rămâne aproape de izvorul folcloric, dar îl supuse unei prefaceri radicale care poartă pecetea originalității sale, a jovialității care îl caracterizează. Altfel spus, el umanizează fantasticul sau, prin apropierea tărâmului fabulos de cel real, când împinge prin hiperbolă realul spre fantastic, realizează mai degrabă grotescul, în maniera pe care o utiliza în secolul al XVI-Iea umanistul francez Françoi Rabelais.

Calatoria copilului in lumea povestilor incepe chiar de cand cel mic se naste. Unui bebelus ii putem citi orice carte. Importanta este vocea mamei si implicit atentia pe care cel mic o primeste si o simte. Este si acesta un mod prin care se realizeaza o legatura cu parintele. Se vede si din reactia bebelusului care zambeste sau raspunde gangurind. Vom vedea pe parcusul calatoriei noastre cat de importanta este aceasta atentie in dezvoltarea copilului din toate punctele de vedere.

Mai tarziu, cand copilul incepe sa vorbeasca, sa recunoasca anumite comportamente sociale, sa puna intrebari, sa deosebeasca binele de rau, realizam cat de importanta este dezvoltarea unui caracter frumos al copilului, la care părintele poate sa aduca un aport nemarginit de aspecte pozitive.

Prin intermediul povestilor, copilul descopera lumea, fie ea reala sau chiar fantastica, isi dezvolta limbajul si imaginatia. Adeseori copilul se identifica cu personajul pozitiv, isi insuseste comportamentul social al acestuia si dezaproba comportamentele negative. Copilul invata sa fie bun, prietenos si sa ajute.

Pentru creativitate si imaginatie, putem sa-i spunem copilului sa realizeze o poveste, chiar si cu ilustratii. Cei care nu au ajuns inca la varsta scrierii, o pot face oral. Copilul va fi incantat sa vada ca sunteti nerabdatori sa aflati unde calatoreste zi de zi cu imaginatia sa si va primi cu zambetul pe buze aprecierea si iubirea dumneavoastra.

Povestirile influențează în mod indirect și estetica comportării copiilor, contribuie la lărgirea orizontului de cunoaștere prin multitudinea de aspecte din ambianța înconjurătoare la care face apel. În procesul ascultării unei povestiri este antrenată în mare măsură activitatea psihică a copilului. Copilul urmărește cu atenție datele povestirii, memorează, compară, analizează diferite situații, stabilește pe plan mintal unele relații fapte, însușiri ale personajelor. Astfel, este antrenată și gândirea copilului, devenind capabil de a înțelege faptele, gândurile și sentimentele personajelor.

Povestirile copiilor permit dezvoltarea cu precădere a limbajului preșcolarilor, permițându-le astfel să se exprime cu ușurință, atât în relație cu ceilalți copii, dar și cu adulții.

Povestea este o deosebită modalitate de cunoaștere a lumii, este un mijloc de comunicare și o bună metodă de instruire. Ea conține adevărurile fundamentale ale vieții. Poveștile depășesc hotarele spațiului și timpului, fiind prima hrană spirituală a copilului care îl învață să judece; o poveste bine spusă poate amuza, demonstra și dezarma.

Poveștile îmbogățesc deprinderile de a comunica, îmbogățesc vocabularul, cultivă sentimente frumoase, stimulează imaginația și creativitatea, educă spiritul de sacrificiu, altruism, solidaritate, dreptate. Pune baza concepției despre lume și viață. Copiii trebuie să-și imagineze locuri, întâmplări, fapte care s-au petrecut sau se pot petrece în viitor, ca în lumea reală, ca în filme de desene animate ori ca în vis. Copilul este independent în expresie, își manifestă nestingherit inițiativa, spontaneitatea și fantezia inepuizabilă. Atitudinea creatoare pe care o are față de limbaj depinde de natura mesajului pe care îl transmite și de posibilitățile sale intelectuale, lingvistice, afective. Povestirile lui sunt scurte, fără divagații, fără explicații întinse, oarecum incorecte dar uneori pot avea o savoare deosebită. Sunt situații în care, prin povestirile create, proiectează asupra personajelor, propriile sale dorințe, preferințe, probleme.

Sa lasam copiii sa zburde cu imaginatia si sa-si creeze o lume fantastica asa cum si-o doresc, iar noi avem datoria sa-i facem sa cunoasca realitatea cu bune si cu rele.

Nevoia de fantastic

Prof. itinerant şi de sprijin Bordei Ionica

CSEI Brăila

Operele literare fantastice sunt foarte atrăgătoare pentru copii deoarece acțiunea se desfășoară într-un univers imaginar, evenimentele supranaturale se combină cu cele reale, personajele umane interacționează cu creaturi fabuloase într-o lume imaginară plină la tot pasul de surprize nemaipomenite.

La vârsta copilăriei, poveștile și basmele sunt mai mult decât simple istorisiri, reprezentând un instrument pentru stimularea dragostei pentru lectură și cărți, dezvoltă atenția și curiozitatea și consolidează unele legături afective care fixează valori și modele de viață. Elevul se va identifica cu modelul educațional cu care rezonează și îl va urma în viața adultă.

Basmul este o relatare creata de autor, voit fantastică. Este o lume imaginară care permite evadarea pentru o perioadă de timp, într-un spațiu unde totul pare posibil.

Basmul popular are rădăcini mitice și respectă o schemă narativă în construcția sa. Eroul trebuie să treacă prin mai multe încercări dificile pentru a se maturiza. Intâmplările sunt fantastice în mod subliniat și marcate de simboluri mitice.

Basmul are mereu o formulă introductivă, de tipul: "A fost odată ca niciodată ...", iareroul principal întrupează mereu binele. Din confruntarea celor două principii, binele și răul, binele iese întotdeauna învingător deoarece basmul propune modele de conduită, idealuri prețuite de copii.

Basmul păstrează conflictul dintre bine și rău iar supranaturalul nu îngrozește, deoarece ajută la ordinea lucrurilor. Fantasticul este o lume imaginară în care totul este posibil, despărțit printr-o poartă spirituală de lumea reală- Basmul pornește de Ia realitate dar se desprinde de ea în suprareal. Deși personajul pozitiv are puteri aparte, el are o latură umană în care copiii se regăsesc: șovăitor în fața unor decizii sau gata să se lase stăpânit de frică, naiv dar cu calități exemplare precum bunătatea și mila. Personajele auxiliare, care capătă puteri supranaturale, i se alătură eroului principal datorită acestor calități.

Deoarece povestirile fantastice au o desfășurare auiuptă, spectaculoasă, acestea exercită o puternică fascinație asupra cititorului de orice vârstă, care evadează astfel din rutina zilnică și oferă învățături moralizatoare și motivaționale.

Odată cu trecerea timpului, elevii vor fi atrași de literatura stiințifico-fantastică. Seria romanelor "Harry Potter" a lui J. K. Rowling reprezintă un mijloc magnific de a pătrunde într-un univers plin de magie, în care binele înfruntă răul și în care întâmplări extraordinare apar la tot pasul.

Niciun cititor de lectură fantastică nu poate rămâne indiferent, pentru că faptele insolite contrazic mereu realitatea perceptelor sale din lumea înconjurătoare obligându-l să reacționeze. Seducția, teama, uimirea, sunt principalele forme de manifestare a implicării cititorului.

Lectura unui text fantastic nu presupune relaxare, ci parcurgerea tensionată a textului până la forma unei dispute mentale între cititor și narator în privința acceptării sau a negării producerii unui fapt irațional. Condiția fantasticului literar presupune o înțelegere între autor și cititor. Faptele povestite trebuie să fie plauzibile. Când această convenție nu mai există , când se admite ilogicul, când ne aflăm pe tărâmul oricărei posibilități, atunci fantasticul devine miraculos, straniu, ciudat.

Emoția fantasticului exprimă o stare de confuzie, de criză, de la simpla neliniște la paroxismul spaimei. Uneori fantasticul este doar o stare de incertitudine, de presimțire a unei răsturnări de situație; o senzație de inexplicabil, straniu, mister, asimilat unei posibile primejdii.

Scopul acestui tip de povestire este să trezească curiozitatea, să ofere diferite puncte de vedere asupra lucrurilor și să lase o lecție.

În ultimii ani, părinții copiilor își pun din ce în ce mai multe întrebări în legătură cu vârsta de la care pot citi copiilor basme și povestiri, când este potrivit să învețe despre personajele negative și cele pozitive, despre teme precum: hoția, pedeapsa fizică, mama vitregă, abandonul, răul, vrăjitoarea, soluționarea brutală a conflictelor, etc.

Mulți părinți refuză să mai citească copiilor basmele cu care ei înșiși au crescut preferând cărți de tip realist care identifică în viața copiilor anumite probleme Șl vin cu soluții de rezolvare pașnică și pozitivă a conflictelor.

Basmele și povestirile aduc formulări pe care nu le găsim În cărțile moderne pentru copiii. Ele au farmecul lor la vârste mici și avem nevoie de ele pentru că dezvoltă gândirea și imaginația copiilor, îi Incită să pună Întrebări, le dezvoltă vocabulailli și curiontatea. Privesc imaginile și le reproduc în propriile desene prin care integrează propriile detalii și fac propriile conexiuni.

Copilul si fantasticul

— rolul basmelor terapeutice

Prof. Borș Viorica

CJRAE BN — Lic. Tehn. „Liviu Rebreanu„ Maieru

„A fost odată ca niciodată, că de n-ar fi, nu s-ar mai povesti, o prea frumoasă prințesă. Și cum se plimba ea prin palat, a fost rapită.. sau cu un măr otravită. Ori într-un ac, din cauza blestemului, s-a înțepat și a căzut într-un somn adânc. Și surorile rele i-au venit de hac." Dar... cum a fost rapită? Nu avea telefon?! Ce înseamnă „blestem"? De ce erau surorile rele cu ea? Copiii de azi nu mai ascultă poveștile de pe vremea părinților și bunicilor. Ei nu înțeleg lumea de altădată, în care tehnologia și mijloacele de transport lipsesc cu desăvârșire. Cei mici au nevoie de modele de eroi actuali, care să le insufle valori precum empatie, curaj, iubire, colaborare, creativitate, iar poveștile sau basmele terapeutice au acest efect. Printr-o poveste terapeutică, cel mic se identifică cu personajul poveștii și cu problemele pe care acesta le are și este încurajat să ia singur anumite decizii, asemenea personajului din poveste. Tot prin povești terapeutice, copilul reușește să își gestioneze anumite emoții și să îți depășească fricile.

Biblioterapia este recunoscută pentru beneficiile ei, iar la copii funcționează foarte bine, pentru că ei au darul de a intra ușor in lumea poveștilor și a imaginarului. Multe dintre lucrurile pe care ne-am dori ca un copil să le dezvolte i le putem transmite prin intermediul unei povești, el reușind astfel să integreze mult mai ușor valori, soluții și modele de comportament. De asemenea, citindu-i povești, îi stimulăm dorința de a citi și inteligența verbal-lingvistică. Poveștile terapeutice sunt croite într-un fel aparte. Ele se axează foarte mult pe empatie și pe a-l ajuta pe erou să-și descopere propriile resurse, fie prin intervenția unul personaj magic, prcecum o zână sau un spiriduș care îl ghidează, fie învățând singur din propriile experiențe.

Spre deosebire de poveștile clasice, acțiunea nu este construită în jurul luptei dintre bine și rău. Acest lucru nu înseamnă că poveștile clasice nu au lucruri valoroase pe care copiii sa le învețe. Spre exemplu, basmele clasice pot fi interpretate ca un ritual de trecere de la copilărie la adolescență, iar fiecare personaj oglindește un aspect al sinelui — mama vitregă (detașarea copilului de familie), personajul negativ (aspectul de umbră din noi), bătrâna

(vocea înțelepciunii), probele care duc la decoperirea unor resurse ș.a.m.d.

Fiecare poveste ne vorbește despre noi. Atunci când ne place o temă anume, când ne regăsim într-un personaj, când identificăm calități ale eroului pe care ni le asumăm și le manifestăm mai apoi în comportamentul nostru, când vindecăm anumite părți rănite din noi, atunci înseamnă că povestea a avut un scop terapeutic. Terapeutic nu este ceea ce aduce povestea, ci modul în care ea este integrată de o persoană.

Pentru copii este esențial ca tema să îi atingă în mod personal, să fie un aspect din viața lor care îi frământă. Spre exemplu, pentru seria de povești de la Itsy Bitsy am ales în mod special teme generale în care să se regăsească toți copiii care ascultă poveștile de seară: temeri, dificultăți în gestionarea furiei, timiditate,

gestionarea reacțiilor agresive ale unei alte persoane, dificultatea de a-ți face prieteni noi, lipsa de atenție, teama de a pierde la un joc sau de a nu fi cel mai bun. Acestea sunt teme care se regăsesc, într-o măsură mai mica sau mai mare, în viața oricărui copil.

Știm toti cum sunt zmeul, vrăjitoarea, Împăratul Verde, Făt-frumos, Sfânta Vineri, Muma Pădurii, fără să îi fi văzut în realitate? Este interesant cum basmele/ poveștile ne fac cunoștință cu o lume imaginară, dar atât de vie. Aceste figuri cunoscute în copilarie continuă să trăiasca în noi și când creștem... Oare de ce? Ne naștem și creștem într-o poveste, a familiei noastre. Treptat, pe masură ce trăim, se conturează o altă poveste, unică, cea personală. Privind basmele putem observa că urmează firul vieții: ne vorbesc despre copilaria eroului, relațiile din familie, conflictele, confruntările și transformările acestuia, și finalul, care deseori este fericire până la adânci bătrânețI.

BIBLIOGRAFIE:

1. Benga O = (2002)-Jocuri terapeutice-EdASCR-ClujNapoca

2. Botiș A, Târău A (2004)-Disciplinarea pozitivă sau Cum să discipliniezi fără să rănești Ed.ASCR-C1uj-Napoca

3.Canfield J; Hansen M.V; Hansen,P; Dunlap,l (2001)- Supă de pui pentru suflet de copil Ed.Amaltea-București

4. Day J — (1998)-Vizualizarea creativă împreună cu copiii Ed.Teora-București

5.- Dopfner M, Schurmann S, Lehmkuhl G. — (2004)- Copilul hiperactiv și încăpățânat-Ed.ASCR-ClujNapoca

Misiune Indeplinită

Cojocaru Gabriela Simona

Liceul Tehnologic Constantin Cantacuzino, Băicoi

Matei, un baiețel roșcovan, cu ochii verzi, era pasionat de lumea dragonilor. Într-o zi, cand se afla in sala de calculatoare de la școala, a primit o temă cu titlul: „Dragonii au existat? Adevăr sau mit?" Pentru că era un subiect preferat, s-a decis să- și impresioneze colegii cu o lucrare de nota zece.

Deodată, pe parcursul calculatorului, a apărut un mesaj provocator: Invitația la lupta dragonilor este înca valabilă!" Fără a clipi a apăsat butonul de accept. În acel moment, monitorul calculatorului se deschide și in fața lui aparură niște scări care parcă duceau într-o arena de luptă medievală. Teama pe care ar fi trebuit să o simtă Matei era neînsemnata în fața entuziasmului și bucuriei. A coborât scările și s-a trezit pe un scaun personalizat cu numele său, urmând să asiste la o întalnire reala dintre ei și dragonii perfecți.

Dragonii au început să defileze prin fața lui, să ridice aripile la cer, să scoată flăcari, care mai de care mai puternice. Primii doi dragoni pășit în ringul de luptă, iar după sunetul gongului de început, cei prezenți au început să își susțină favoritul. Dragonii au început să lupte. Unul dintre ei a ajuns chiar în locul unde se afla Matei. Privirile celor doi s-au intersectat, dragonul știind că

nu îi poate face niciun rău băiatului. Matei nu s-a speriat, desi toți ceilalti spectator au fugit în toate părțile de frica dragonului. Pentru el, faptul că era atât de aproape de un dragon, era un adevărat cadou. S-a apropiat și mai mult de el și atunci i-a văzut rana. Ca un adevărat prieten, a încercat săI ajute. Nu a putut face mare lucru, dar ar fi vrut să fie medic, ca să-l poată vindeca. Incă, vorbele lui blânde, mângâierile calde si atașamentul necondiționat față de acel dragon au făcut o minune s-a vindecat dintr-dată, ca și cum nimic nu ar fi existat niciodată o rană.

S-au îmbrățișat și Matei și-a dat seama că ar vrea să îl cunoască mai bine. Dar, acest lucru nu era posibil, pentru că ei trăiau fiecare în alta lume, în două lumi diferite. Pentru a-I usura despărțirea, dragonul l-a împins pe Matei spre scări. Acesta s-a trezit din nou în fața calculatorului, la școală, iar pe monitor acum apărea mesajul „ Misiune Indeplinită!"

Fantasticul in literatura

Prof.de sprijin Enache Veronica

C.S.E.I. BRAILA

Fantasticul e o categorie estetică fondată pe un contract de ficțiune, ce narează intruziunea supranaturalului într-un cadru realist, altfel spus, apariția unor fapte inexplicabile (cel puțin din punctul de vedere teoretic) într-un context familiar cititorului.

Astfel, fantasticul se situează între teritoriul miraculosului, unde supranaturalul este acceptat și justificat și cel al straniului, în care faptele aparent supranaturale sunt acceptate ca fiind absolut normale. Spre deosebire de aceste două situatii, în fantastic eroul, dar și cititorul are reacția de a refuza faptele supranaturale. Această reacție de refuz poate fi însoțită de dubitație, respingere sau chiar teamă.

Fantasticul este adesea legat de o atmosfera specială, de un fel de crispare la întâlnirea cu imposibilul.

Frica este si ea adesea prezentă, fie în câmpul eroului, fie din dorința autorului de a provoca angoasa cititorilor. Cu toate acestea, ea nu este o condiție „sine qua non" a fantasticului.

Potrivit unor teoreticieni literari fantasticul nu ar constitui decât o ezitare în acceptarea supranaturalului și în tentația găsirii unei explicări raționale a acestuia. Fantasticul nu ar fi atunci decât stabilirea unei tranziții sau a unui echilibru savant între miraculos și straniu.

Literatura fantastică este literatura caracterizată prin desfășurarea acțiunii într-un univers imaginar, în care are loc o intruziune a supranaturalului în lumea reală. Magia, evenimentele supranaturale și creaturile fabuloase sunt elemente comune acestor lumi imaginare.

Fantasticul este un subgen de ficțiune speculativă și se deosebește de genurile science fiction și horror prin absența unor teme științifice sau macabre, deși aceste genuri se combină adesea între ele. Operele artistice fantastice s-au dezvoltat puternic începând din anii 1960, sub forma filmelor, emisiunilor de televiziune, romanelor grafice, jocurilor video și artelor vizuale.

Unele romane fantastice scrise inițial pentru copii, cum ar fi Aventurile lui Alice în Tara Minunilor, seria Harry Potter și Hobbitul, sunt atrăgătoare și pentru publicul adult.

Cea mai veche scriere de tip fantastic din literatura română este Istoria ieroglifică, de Dimitrie Cantemir. Personajele acestui roman sunt animale, unele dintre ele fabuloase. Dar abia în romantismul secolului al XIX-Iea se conturează fantasticul literar, proza fantastică ajungând la maturitate odată cu nuvelele lui Mihai Eminescu: Sărmanul Dionis, Cezara, Avatarii Faraonului Tla șa. Urmează scrierile lui IL Caragiale : La hanul lui Mânjoală, Kir Ianulea, dar și o serie de povestiri pe teme folclorice, ca Neghiniță a lui Delavrancea. Tot fantastic de tip romantic apare și în proza interbelică, mai ales la Vasile Voiculescu, unde temele folclorice și celele mistice sunt pe primul plan, dar și în proza lui Cezar Petrescu, unde fantasticul este modernizat tematic: Adevărata moarte a lui Guynemer, Baletul mecanic. Un loc special îl ocupă proza fantastică a alui Mircea Eliade. Povestiri precum La țigănci sau romanele Noaptea de Sânziene, Nouăsprezece trandafiri anunță

fantasticul de tip magic. Poza contemporană cultivă în exces un astfel de tip de fantastic (Ștefan Bănulescu, DR. Popescu, George Bălăiță, Tudor Dumitru Savu), dar și unul consolidat de postmodernism, ca în proza lui Mircea Horia Simionescu. Fantasticul se diversifică în perioada post-decembristă, printr-o explozie de scrieri, în special romane. Povestirea lui Ioan Groșan, Trenul de noapte face începutul acestei tendințe post-Eliade. Urmează Mircea Cărtărescu, Doina Ruști, Filip Florian, scriitoriii îndreptându-se treptat și spre alte subgenuri, de la fantasy, la literatura de anticipație, aceeasta din urmă fiind destul de bine reprezentată, încă de la sfârșitul anilor 80.

Fantezia, desemnată și prin termenul englezesc „fantasy", în cadrul domeniului artei, este o subspecie a fantasticului, un gen al literaturii fantastice și a unei multitudini de alte genuri artistice precum cele ale domeniului animației, apropiată de miraculosul folcloric, cu un întreg arsenal de elemente de magie. Din cele mai vechi timpuri, oamenii au creat și au spus povești. Din acestea s-au clădit mituri care au influențat gândirea și modul de viață al multor generații. Mai mult, în mituri a fost marcată cu litere de aur cunoașterea arhaică a omenirii. Așa cum omul a văzut prima oară focul, frica, cutremurul, gheața, copacul, cerul și stelele, soarele și luna, așa le povestesc miturile străvechi. De-a lungul vremii, întregi concepții despre crearea lumii au luat naștere. Crezând în aceste mituri, oamenii le-au transformat în religii, oferindu-le un loc important în viața lor de zi cu zi.

Astăzi, fantezia în arta modernă este cu mult diferită față de miturile arhaice. Insă rădăcinile ei se află în aceste prime creații cu caracter existențial ale minții omenești. Fantezia înseamnă imaginație. Autorii de fantezie creează lumi noi, nemaivăzute, animate de magie și locuite de rase și creaturi fantastice. Prima caracteristică a genului este aceea că lumea descrisă nu este cea reală, ci una imaginată, dar care nu are nici o legătură cu Pământul, ca în cazul SF-ului. Lumile fanteziei sunt mult diferite, ele fiind marcate de existența magiei și a creaturilor și raselor diferite de om.

În scrierile mai recente, omul nici nu mai este amintit. Lumile fanteziei sunt întemeiate pe credințe mitice, iar rasele au rădăcini în mitologiile popoarelor. Dacă vreți, putem privi fantezia ca un ecou al mitologiei. Diferența este că, în fantezie, se pune un mare accent pe poveste și pe personaje, care sunt mult diferite de cele ale literaturii "clasice" (ne gândim la realism, tradiționalism, prousianism etc.) schimbate mult de cadrul în care se petrec. In fapt, fiecare temă clasică poate fi plasată în acest cadru, căpătând noi dimensiuni, care nu-și au locul în lumea reală. Din dimensiunea mitică rezultă și alte caracteristici definitorii pentru gen. Fantezia se explică prin apel la astfel de mituri și credințe, lăsând mereu loc pentru ca o nouă poveste să fie spusă. O dată ce te-a prins, mereu vei vrea să afli mai mult. Poveștile fanteziei sunt înconjurate de un mister ce se pierde întotdeauna în negura primelor clipe.

Lumea fantasticului

Prof. Mateş Rodica

Şcoala Gimnazială „Horea" Horea-Alba

Tema lumilor fantastice este însă o temă cu o adâncă și bogată tradiție. Ea apare în mituri, basme, povești, legende, balade, poeme eroice, povestiri, nuvele. Romanul însuși, care este o creație a lumii moderne, face din spațiul lumilor fantastice un spațiu frecventat cu asiduitate. Dar fantasticul este prezent și în poezie, teatru, film, artele vizuale. El este un produs al fanteziei care, la rândul ei, exprimă nevoia omului de a se desprinde de condiționările lumii exterioare, pentru a se concentra asupra fantasmelor, viziunilor, obsesiilor de natură interioară.

În acest sens, este fantastic tot ceea ce nu are legatură directă cu realitatea, ci cu visul, reveria, iluzia, utopia, misterul, straniul. Fantasticul sfidează cauzalitatea, cronologia, contingențele vieții, judecata rațională și pretențiile științelor. El se învecinează cu magia, sacrul și miticul. Cultivă ruptura planurilor existenței, tolerează ceea ce este inexplicabil și refuză explicația. Lumea fantastică este o lume cu propria ei organizare, cu propriile ei condiții de existență, cu propria ei logică. Odată acceptat, fantasticul poate deveni un spațiu al unui alt tip de normalitate.

Situația fantastică se naște în real, ea reprezintă un mod de a contrazice real. Presupune irealitatea unor întaâmplări, dar oferă și destule argumente pentru a le lua în serios cu toată convingerea. In literatură, cheia fantasticului este ezitarea cititorului în fața unor opțiuni explicative la fel de îndreptățite. Acest adevăr se vede cel mai bine în câteva din textele prezentate în această secțune.

Operele studiate care au ca temă principală fantasticul aparțin atât literaturii universale, cât și celei românești li sunt următoarele: Magicianul de John Fowles, Povestea fără sfârșit de Michael Ende, Țiganiada de Ion Budai-Deleanu, Vasiliscul Și aspida, DouĂsprezece mii de capete de vite de Mircea Eliade, Șarpele Aliodor de Vasile Voiculescu.

Magicianul a fost cel dintâi roman elaborat de John Fowles, dar nu întâiul publicat. În fragmentul studiat este vorba despre un împărat și fiul acestuia care crede în toate lucrurile, mai puțin în trei: insule, prințese și Dumnezeu. De aceea, el pleacă în țara vecină și descoperă toate aceste trei obiecte. Intorcându-se în împărăția tatălui său află că a fost păcălit. Prințul se reîntoarce la omul îmbrăcat în costum de seară care îi spune că și în împărăția tatălui său exista insule, prințese și Dumnezeu. Revenind acasă, împăratul își arată adevărata sa față lucru ce îl determină pe fiul său să își dorească moartea. Devenind matur prințul renunță la aceasta idee.

În acest fragment prințul parcurge un traseu între lumea reală, în care el locuiește și cea fantastică, superioară lumii reale. Primul drum în afara împărăției tatălui său semnifică revolta, iar plimbarea între cele două lumi sugerează indecizia.

Prințul nu crede în insule, simbol al idealului material, în prințese, semnificând idealul estetic și în Dumnezeu, sugerand idealul religios. El este dependent de gândirea și afirmațiile altcuiva și trăiește într-o lume creată de tatăl său.

Pragul reprezintă momentul plecării din împărăție și semnifică părăsirea condiției inițiale, a spațiului protector. Împăratul dorește să-și protejeze fiul și, de aceea, îl controlează ținându-l sub puterea și autoritatea paternă.

Prințul parcurge traseul ce simbolizează destinul, evoluând de la copil, care crede în spusele tatălui său, a cărui autoritate este puternică, la adolescent, aflat sub autoritate străină, și de la adolescent la matur, dominat de conștiința de sine.

Întâlnirea cu moartea, ce are loc în final, este punctul culminant al fragmentului, moment în care prințul se confruntă cu limita și devine matur. Propoziția *„Prințul se înfiora”* sugerează spaima, frica în fața morții.

Întrebările puse de prinț ambilor bărbați simbolizează curiozitatea, dependența de o autoritate. El confruntă două surse: tatăl îi prezintă un adevăr parțial, relativ, științific, iar în lumea fantastică descoperă o gândire creatoare. Pericolul datorită căruia tatăl prințului amână revelarea acestei lumi este pierderea în fantastic.

În final fiul împăratului reunește cele două lumi: cea reală, în care el traiește și cea ficțională, superioară lumii reale care este mult mai goală.

BIBLIOGRAFIE:

l. Emil Alexandrescu, „Literatura română în analize și sinteze", Editura Timpul, Iași, 2000;

2. F. Sindrileanu, R, Jugureanu, Ghe. Crăciun, „Mari teme literare", Editura Paralela 45, Pitești, 2002.

Ielele, șoimanele și zânele - personaje fantastice ale universului cogniv al copiilor

Prof. Mircea Costel

Școala Gimnazială Nr. 39 „Nicolae Tonitza", Constanța

Este știut faptul că fantasticul este o categorie estetică deosebit de elastică și tolerantă. Într-un sens foarte general, ține de domeniul fantasticului tot ce este legat de miraculos, fabulos, feeric, supranatural, neobișnuitul etc. Însă atunci când vorbim de adevărurile religioase ce au un conținut revelat, este imperios necesar să facem distincția între adevăr și minciună, între realitate și fantezie, între credință și imaginație.

Literatura fantastică este situată într-un univers imaginar, deseori, dar nu întotdeauna fără locații, evenimente sau oameni din lumea reală. Poveștile care implică magie și monștri teribili au existat în forme vorbite înainte de apariția literaturii tipărite. Astfel de relatări fantastice sunt de cele mai multe ori agreate de copii, trezindu-le imaginați și dezvoltându-le creativitatea, Însă astfel de relatări fantastice s-au perindat și în conținutul anumitor tradiții sau obiceiuri românești, ce au la bază tot evenimente sau personaje ce nu aparțin lumii reale. Așa de pildă, în preajma sărbătorii Rusaliilor (Pogorârea Duhului Sfânt) oamenii de pe la sate rețin o poveste fantastică referitoare la niște ființe magice, numite zâne sau iele.

Rădăcinile fantasticului românesc își au originea în folclorul nostru, apoi în miturile poporului român și ia amploare odată cu apariția cărților populare și, mai târziu, romantismul este curentul literar care îl cultivă în mod deosebit. Astfel, țăranii știu din bătrâni că acum e vremea unor făpturi ciudate și distrugătoare, stăpâne peste văzduh, numite „rusalii". Sub forma unor vârtejuri puternice, pot ridica orice în aer, obiecte, vite, oameni... Oamenii de la sat le respectă și se tem de ele și de aceea le-au dăruit o zi de sărbătoare, în miercurea care cade la mijlocul perioadei dintre Sfintele Paști și Înălțarea Domnului, numită „Todorusalii". De altfel, toată săptămâna a patra de după Sfintele Paști se numește, prin unele părți, Săptămâna Rusaliilor.

Însă nici bătrânii cei mai buni cunoscători ai legendelor nu mai știu prea bine ce sunt rusaliile, așa cum nu se știe nici ce nume au, nici câte sunt. De aceea, se spun vrute și nevrute. Unii cred că ele au fost cândva slujnicele împăratului Alexandru Macedon. Când acesta a primit în dar de la Ivantie-împărat apă vie, fetele au băut-o pe furiș, s-au preschimbat în zâne și au zburat. Altă legendă afirmă că rusaliile sunt șapte fete curate pe care Dumnezeu le-a prefăcut în zâne pentru curăția lor. Iar unora le-au apărut în vis ca niște bătrâne îmbrăcate în alb, certându-i pentru că nu le-au respectat sărbătoarea. Și mai sunt destui care cred că sunt fetele lui IerusalimÎmpărat, altfel de ce s-ar numi „rusalii"?

Prin toate zonele țării sunt cunoscute rusaliile, dar sub nume diferite: iele, șoimane, zâne, zânioare, sfinte, dânsele, frumoase, milostive, doamne, împărătesele-văzduhului, ursoaice, adică ursitoare... Mai rău e că, în general, țăranii se tem să le spună pe nume, ca să nu le supere. Unii spun că sunt numai trei, alții - șapte, alții - că sunt nouă sau mai multe. Se mai spune că sunt foarte frumoase și răspândesc o lumină plăcută, umblă îmbrăcate în alb și poartă coroane scumpe. Le place să cânte și să danseze în văzduh și caută locurile neumblate sau răspântiile de drum, poienile tăinuite, dar sunt oameni care le-au văzut dansând deasupra a câte unui pom

falnic sau pe gardul bisericii. Horele lor, se spune, se aud, dar puțini le și văd. Când obosesc de jucat, își întind mesele pe iarbă verde și petrec. Locurile unde au jucat sau au mâncat ielele rămân arse și neroditoare.

Uneori mai răpesc câte un flăcău frumos, ca să joace cu ele, sau pe lăutarii renumiți, pe care îi învață cântecele lor, de o frumusețe nepământeană. După o vreme le dau drumul, dar ei nu au voie să spună nici ce au văzut sau au făcut, nici să cânte cântecele lor, altfel sunt pedepsiți cu paralizie sau cu moarte.

Oamenii, se zice, trebuie să se ferească din calea lor, căci altfel îi iau cu ele sus, la joc, și îi lasă apoi paralizați sau schilodiți. Îi pocesc și pe cei pe care îi întâlnesc în drum și le răspund la întrebări, pe cei ce le aud cântând sau le vorbesc urât. Se mai crede că sunt mai aspru pedepsiți cei ce nu le respectă zilele, care încep în sâmbăta dinaintea Duminicii Pogorârii Sfântului Duh și țin până luni după-amiază din săptămâna a doua de după Rusalii. Atunci zânele pleacă de unde au venit și nu se mai întorc până anul următor.

Leacurile sunt puține pentru cei atinși de ele. Cel mai mult se credea că ajuta jocul călușarilor din perioada Rusaliilor sau anumite plante: sita-ielelor, avrămeasa, odoleanul, cristineasa, leușteanul-ielelor, mărarul-ielelor, leușteanul-de-grădină, Dar cel mai mult ajută pelinul și usturoiul.

Se spune că, la mijlocul perioadei dintre Sfintele Paști și Înălțarea la cer a Domnului, rusaliile se întâlnesc cu frații lor, sântoaderii, alte ființe ciudate și distrugătoare, flăcăi voinici și frumoși cu copite de cal, care au umblat prin lume în prima săptămână a postului. In această zi, frații și surorile se întâlnesc și petrec împreună. Zânele le dăruiesc câte un buchet de dumbravnic și se spune că din această zi planta nu mai are miros, nici vârf. Acum își pierd puterile vindecătoare și celelalte buruieni, până la Sânziene.

Oamenii numesc această miercuri Todoruse sau Todorusalii, de la numele fraților și al surorilor, zi pe care o țin, ferindu-se să lucreze ceva. Toți poartă pelin la brâu și usturoi. Pelin pun și în pat, atârnă de uși și ferestre, la coșare, juguri și vite. Femeile ung ferestrele, ușile și animalele cu usturoi, care te ferește de duhurile rele. În schimb, de Todoruse este ziua cea mai potrivită pentru a culege anumite ierburi de leac, cel mai bine înainte de răsărit, altfel le pișcă ielele și nu mai vindecă. Dumbravnicul nu trebuie cules în această zi decât de către bătrâne.

Toate aceste relatări fantastice nu au însă nicio legătură cu conținutul revelat al adevărurilor de credință pe care Domnul nostru Iisus Hristos le-a transmis Sfinților Săi Apostoli și care se păstrează nealterate, până azi, în biserica Sa ce sunt transmise prin episcopi și preoți. Același lucru, dar de la un alt nivel, îl fac și profesorii de religie care transmit copiilor adevărurile de credință revelate, ce sunt supralogice, dar nu ilogice, bazate pe realitate, iar nu pe fantastic ori imaginar.

Copilul și fantasticul

Prof. înv.primar: Mosor Emanuela Alina
Școala Gimnazială „Anton Pann”-Brăila

Poveștile îl vor face pe cel mic să își dorească să fie el însuși personajul pozitiv. Mesajul poveștilor va fi mereu faptul că în povești există totdeauna o cale către un final fericit, nu contează câte obstacole întâlnește în drum eroul principal. Normal că de fiecare dată personajul negativ, cel rău, cel mincinos, cel crud, cel zgârcit și urât are de pierdut.

Prin intermediul poveștilor, copilul descoperă lumea. Prin lupta dintre bine și rău, copilul învață strategii de viață, descoperă consecințele unor fapte și atitudini și își însușește comportamente sociale pozitive.

„La orice vârstă, omul este o ființă care se hrănește cu povești. De aceea, avuția povestirilor, pe care au strâns-o oamenii de pe tot globul, din casă în casă, din secol în secol, fie în vorbă, fie și în scris, a depășit celelalte avuții omenești.' ' spunea scriitorul și filosoful indian Rabindranath Tagore.

De mici copii îndrăgim poveștile. Mai mult decât atât, aceste povești au rolul de a stimula educația și imaginația copiilor, care învață să descopere lumea minunată a cărților.

Poveștile îi permit copilului să pătrundă într-un univers fantastic, plin de mistere și cât se poate de fascinant. Această fascinație îl atrage și încet, încet cu fiecare poveste citită micul ascultător pătrunde în acestă lume. Odată pătruns în această lume, cel mic începe să își dezvolte limbajul, dar și să își îmbogățească imaginația. Mai mulți, specialiști spun că poveștile îi ajută pe cei mici să crească frumos.

Citirea unei povești poate fi un moment deosebit de relaxant pentru cel mic. Unul dintre cele mai importante lucruri pe care cei mici le învață din povești este diferența dintre bine și rău. In povești ca și în basme, binele învinge întotdeauna. Cel mic va dobandi deprinderi pentru a realiza judecăți de valoare, precum și exprimarea propriilor sentimente într-un mod simplu.Copilul poate învăța ce înseamnă prietenia și care sunt aspectele pozitive ale vieții. Mai mult, va încerca să fie mai prietenos, precum personajele din poveste, bun, prieten cu alți copii, de ajutor precum personajele din poveste.

Cu ajutorul personajelor de poveste, micuțul va reuși chiar să își depășească anumite fobii. Binele și răul sunt două concepte pe care cel mic le poate distinge acum încă din primii anișori de viață. Copilul înțelege că există anumite reguli și conduite ce se aplică în fiecare zi. Aceste reguli trebuie respectate, deoarece în lipsa lor nici o societate nu poate funcționa. De asemenea, va înțelege că dacă nu respecți aceste reguli de conduită, devii personajul negativ, precum cel din poveste, iar personajul negativ întotdeauna suferă consecințele faptelor sale.

Unele povești le oferă copiilor anumite repere despre cum să acționeze în viață, în diferite situații. Copiii sunt încântați să se asemene cu Harap Alb, cu Greuceanu dar și cu Făt- Frumos. Se identifică cu personajele și înțeleg că trebuie să învețe anumite comportamente de la aceste personaje fantastice pentru că și ei vor să se asemene lor.

Ascultând povești, copiii cunosc și își însușesc noțiuni, convingeri și sentimente morale, se raportează la personajele pozitive și dezaprobă comportamente negative. Astfel, pentru ca ei să înțeleagă ce înseamnă bunătatea, prietenia, hărnicia și pentru a urî răutatea, dușmănia, lenea, există "Fata babei și fata moșneagului" de I.Creangă, "Sarea în bucate" de P. Ispirescu, ' 'Cenușereasa" și „Albă ca Zăpada și cei șapte pitici" de Frații Grimm. Peripețiile personajelor, răutatea celor negative, bunătatea celor principale îi înduioșează pe copii și îi conving că este bine să urmeze exemplul celor buni. Povești precum ' 'Ionică mincinosul", ' 'Puf Alb și Puf Gri" ne învață ce este sinceritatea și îi determină pe copii să spună adevărul și să urască minciuna. Neascultarea părinților, încăpățînarea și consecințele acestora sunt reliefate de povești precum "Capra cu trei iezi" de I. Creangă, "Scufița Roșie" de Charles Perrault, "Povestea măgărușului încăpățînat". Pățaniile personajelor i-au convins pe copii că trebuie să asculte sfatul părinților, că nu este bună încăpățînarea și trebuie să se adapteze la regulile impuse de societate. Educarea dragostei față de muncă a fost posibilă și prin prezentarea unor povești precum ' 'Povestea unui om leneș".

Datoria noastră a tuturor, a părinților, a educatorilor și învățătorilor este să aducem copilul în punctul de iubi poveștile, a le asculta cu plăcere, a răspunde copilului atunci când el nu înțelege firul poveștilor, expresiile sau cuvintele din text. Etapa următoere ar fi aceea de a încuraja copilul să urmeze comportamentele pozitive a personajelor favorite.

Psihologii prezintă câteva sugestii de activități pe care le puteți face cu copilul d-voastră și care au ca și consecințe dezvoltarea și menținerea comportamentelor pozitive. <<Timpul meu pentru tine.» Oferindu-i copilului d-voastră în fiecare zi momente în care să se simtă apreciat și iubit de d-voastră. Exprimă acest lucru în cuvinte și prin timpul petrecut împreună. Nu cantitatea de timp este importantă, ci calitatea timpului petrecut împreună cu copilul.

Ce faceți împreună atunci când vă programați o astfel de activitate?

Citiți o poveste, vă jucați, îl ascultați ce vrea să vă povestească, îi răspundeți la întrebări, vorbiți despre personajele poveștii, despre emoții, bucurii, tristeți. Copiii pun întrebări părinților, se bucură pentru victoria personajului cu care se identifică, devin triști sau îngrijorați atunci când personajul respectiv se află în dificultate și învață să își definească propriile emoții în raport cu anumite situații de viață. Este foarte important pentru copil și îi dă sentimentul că îl apreciați și iubiți dacă poate să discute aceste lucruri. Tot în acest context, copilul învață să își definească emoțiile pozitive, în raport cu cele negative și dezvoltă anumite comportamente de tip social.

Povestile îi mai ajută pe copii să se simtă și confortabil și în siguranță și să creeze o legătură specială cu „părintele care îi citește povești". Există o diferența dintre o poveste și un desen animat, este relația specială care se crează între povestitor și ascultător, comunicarea bidirecțională întrebările rostite și nerostite ale poveștii și explicațiile suplimentare care devin dependente de fiecare poveste și stârnesc curiozitatea copilului.

Dacă ar fi să rezumăm ceea ce aduce povestea în viața copilului, putem menționa că povestea îl învață pe copil să o asculte, să urmărească firul ei, face legătura dintre imagine și ceea ce se aude, copilul observă descrieri, însușiri, emoții, comportamente și limbaj.

Pentru a stimula interacțiunea cu copilul, uneori este bine să-l punem să ne descrie personajul, să deseneze ceva din poveste, să reproducă dialoguri sau fapte etc. Astfel, apelăm la imaginația lui și îl punem în pielea personajului, îi cerem să acționeze ca ele, creăm un mic joc de rol care sigur îi va plăcea, apoi îl solicităm să descrie emoțiile trăite fiind transpus în personaj. Toate aceste jocuri vor crea legături indistructibile dintre povestitor și micuțul auditor.

Nu uitați însă unele povești au o morală la sfârșitul lor de care vă puteți folosi pentru a educa bine copilul. Ioan Slavici, subliniind importanța poveștilor, preciza: ' 'Povestea a fost fondul plăcerilor mele din copilărie — poveștile erau darurile ce mi se prezentau pentru purtarea cea bună".

Haideți să dăruim povești copiilor și să-i aducem către „A fost odată ca niciodată...", deoarece rolul acestor expresii este să facă lumea copilăriei mai frumoasă, mai fericită și să construiască un viitor mai optimist.

BIBLIOGRAFIE:

1. Bianca Bratu, Preșcolarul și literatura, Editura Didactică și Pedagogică, 1977
2. Curriculum pentru educația timpurie a copiilor
3. „Cum îi învățăm pe copii comportamente « pozitive » ?" Domnica

Relația basm - elementul fantastic

Prof. înv. primar Nistor Alina

Școala Gimnazială „Mihai Eminescu", Roșiori de Vede

„Basmul este un gen vast (...), o operă de creație literară, cu o geneză specială, o oglindire a vieții în moduri fabuloase "(G.Călinecu , Estetica basmului).

Etimologic, adjectivul „fantastic" provine din latinescul „phantasticus" (în franceză „fantastique") și înseamnă „ceea ce nu există în realitate; creat, plăsmuit de imaginație; ireal, himeric, incredibil, fictiv".

În basm există o interferență continuă între elementele reale și cele fantastice, plăsmuite de imaginația creatorului popular sau cult.

În cadrul literaturii universale, fantasticul apare în literatura greacă, îndeosebi în poemele homerice **Iliada** și **Odiseea**, se dezvoltă ulterior în Evul Mediu și în Renaștere. Romantismul, prin inspirația, prețuirea și valorificarea folclorului, stimulează dezvoltarea prozei fantastice, în general: E.T.A. Hoffman, scriitorii mișcării „Sturm und Drang" , Goethe, Schiller (în prima perioadă a creației), E.A. Poe, Villiers de L" Isle-Adam. În secolul al XX-lea, fantasticului evoluează spre absurd, fiind o modalitate de abordare a problematicii umane deosebit de complexă. Literatura științifico-fantastică se dezvoltă mai ales în ultimele decenii ale acestui secol, anticipând diverse domenii științifice și tehnice prin transfigurare artistică.

În literatura română întâlnim elementele ale fantasticului în creația lui Mihai Eminescu, Ion Creangă, I.L.Caragiale, Ioan Slavici, Ștefan Petică, Iuliu Cezar Săvescu, Gala Galaction, Al. Philippide, Mihail Sadoveanu ș.a.

Fantasticul cu substrat mitic sau filozofic apare în opera lui Mircea Eliade, Vasile Voiculescu, Stefan Bănulescu, iar cu caracter de anticipație este ilustrat de Victor Kernbach, Vladimir Colin, Mihu Dragomir, Ion Hobana ș.a.

Tzvetan Todorov definește conceptul de fantastic în raport direct cu cel de real și imaginar. „Într-o lume care este evident a noastră, cea pe care o cunoaștem, fără diavoli și silfide și fără vampiri, are loc un eveniment care nu poate fi explicat prin legile acestei lumi familiare. Cel care percepe evenimentul trebuie să opteze pentru una din dintre cele două soluții posibile: ori este vorba de o înșelăciune a simțurilor, de un produs al imaginației și atunci legile lumii rămân ceea ce sunt, ori evenimentul s-a petrecut într-adevăr, face parte integrantă din realitate, dar atunci realitatea este condusă de legi care ne sunt necunoscute. Fantasticul ocupă intervalul acestei Incertitudini" (Tzvetan Todorov, *Introducere în literatura fantastică*).

Izvoarele fantasticului în literatura română se află în creația populară și au fost valorificate artistic de Mihai Eminescu în Făt-Frumos-din-Lacrimă basm în care fabulosul folcloric este de sorginte romantică, iar originalitatea și arta povestirii constau în: Individualizarea peisajului nocturn, prezența elementelor macabre și onirice, comuniunea contingent - transcendent, muzica sferelor etc.

„El adormi, cu toate acestea-i părea că nu adormise. Pelitele de pe lumina ochiului i se roșise ca focul și prin el părea că vede cum luna se cobora încet, mărindu-se spre pământ, până ce apărea ca o cetate sfântă și argintie.ce tremura strălucită. cu palate înalte albe... cu mii de ferestre trandafirii; și din lună se scobora la pământ un drum împărătesc acoperit cu prund de argint și bătut cu pulbere de raze. Iară din întinsele pustii se răscoleau din nisip schelete nalte, ci capetele seci de oase, învălite în lungi mantale albe, țesute rar din fire de argint [.] și urcau drumul lunii și se pierdeau în palatele înmărmurite ale cetății din lună prin a cărora ferești se auzea o muzică lunatecă... o muzică de vis...” (Mihai Emmescu, *Făt-Frumos-din Lacrimă*)

Relația basm - miraculos – supranatural

Termenii „fantastic” și „miraculos" sunt doar parțial sinonimi, în sensul că exprimă imaginarul, irealul, incredibilul, fictivul.

„Miraculosul” este propriu unor situații, întâmplări sau eroi care aparțin unei lumi supranaturale. În acest sens sunt semnificative personajele lui Ion Creangă din *Povestea lui Harap Alb*: Flămânzilă, Setilă, Gerilă, Ochilă, sau Păsări-Lăți-Lungilă care apar înzestrați cu însușiri ieșite din comun. Basmul depășește astfel, concretul, ridicându-se, prin abstractizare, la „figuri și simboluri”(H. Wallon (Prefață la A. Braumer), *Nos livres d*enfants ont menti)*.

În cadrul relației basm - element miraculos, acesta din urmă devine un auxiliar prețios, în subordinea eroului principal: lac, pădure, stâncă, munte, năframă, cutie(cute) ș.a. „Când un erou nu poate ieși in impas pe căi naturale. recurge la obiecte năzdrăvane miraculoase” (G. Călinescu, *Estetica basmului*).

Făt -Frumos din basmul lui M. Eminescu, pentru a ieși din impas, aruncă înaintea babei care-l urmărește o perie, ocute și o năframă, care devin pe rând, pădure, stâncă, lac.

Dezideratul de a fi invulnerabil prin hainele de tinerețe ale împăratului se soluționează printr-o năframă vrăjită.

„O astfel de năframă născădită și vrăjită capătă de la Sfânta Joi, Petre, cine-o poartă, fulgerul nu-l ajunge, sabia nu-l taie și gloanțele sar de pe trupul lui..."(loan Slavici, *Zâna Zorilor*).

Miraculosul include și personaje sau întâmplări care aparțin unei lumi supranaturale. Confidenții eroului pot fi Sfânta Miercuri, Sfânta Duminică, calul sau personajele cosmogenice: Zorilă, Murgilă, Miez de Noapte, Decuseară.

Adversarii sunt zmeii, balaurii, diferiți monștri, frații ipocriți, mamele vitrege, Jumătatede-Om-pe-Jumătate-de-Iepure-Șchiop, Sfarmă-Piatră, Strâmbă-Lemne, Muma Pădurii, Spânul ș.a.

Situarea personajelor la antipod, caracterizarea lor prin intermediul antitezei potențează înțelegerea mesajului etic și estetic. Chiar dacă sfârșitul este previzibil, prezența fabulosului, a miraculosului și a supranaturalului, care include, de fapt, primii doi termeni, menține treaz Interesul ascultătorului pe tot parcursul desfășurării firului epic.

Alte coordonate ale basmului

l) **atemporalitatea** - se exprimă prin formula introductivă: „A fost odată ca niciodată...pe când erau muștele cât găluștele / Și le prindeau vânătorii cu puștile; . pe când purecele zbura în slava cerului și se lăsa pe foaia teiului.".(Dumitru Stăncescu, Fratele Bucătică).

2) **spațiul** poate fi „tărâmul celălalt", tărâmul de dincolo, moșia" Scorpiei, a Gheonoaiei:țara „șerpilor", a șoarecilor și corespunde timpuli nedeterminat. Făt-Frumos parcurge spații terestre, aeriene sau acvatice, potrivit dimensiumi fantastice a planului epic.

3) **visul** constituie unul din mijloacele de realizare a dorințelor eroului, alături de elementul fantastic a planului epic.

4) **metamorfozarea** este una dintre multiplele posibilități de întruchipări succesive; mâncând jar, calul slab și răpciugos devine frumos și gata să-și slujească stăpânul; o fată de împărat se transformă în broască râioasă, iar peste noapte se metamorfozează într-o zână încântătoare.

Tehnica narării

a) **narareа lineară** implică o expunere uniformă, fără complicații, care se realizează la un singur nivel al relatării. Exemplu: Făt Frumos pleacă în căutarea iubitei, cu care se va căsători.
b) **narareа ascendentă** se distinge printr-o relatare mai complexă,conflictul apărând în prim plan. Eroul săvârșește lucruri ieșite din comun, situâdu-se la al doilea nivel al relatării. Astfel, în Porcul fermecat, nerespectarea legământului are consecințe prin gradarea acțiunii spre punctul culminant și spre deznodământ.

Formula finală urmărește readucerea cititorului din tărâmul fantasticului în cel real, prin modalități multiple: ironie, glumă, parodie etc.

De exemplu: „Iar eu, isprăvind povestea, încălecai pe-o șa și vă spusei dumneavoastră așa; încălecai p-un fus, să fie de minciună cui a spus; încălecai pe-o lingură scurtă, să nu mai aștepte nimic de la mine cine-ascultă..."(D. Stăncescu, Alte basme culese din gura poporului).

Întregul discurs fantastic, propriu basmului, se distinge printr-un stil oral, în cadrul căruia adresarea directă, monologul, dialogul, vorbele de duh, proverbele, zicătorile, pasajele exclamative îi cele interogative au rolul de a potența oralitatea îi implicit, de a stârni interesul cititorului sau al ascultătorului pentru basm.

Poveștile și basmele sunt mijloace eficiente în procesul de formare a exprimării corecte la copiii pornind din ciclul primar.

Când vorbim de rolul basmului în viața copiilor, ne amintim că aceste creații populare oferă un limbaj accesibil cu puține cuvinte și expresii necunoscute, limba literară corectă ușor de înțeles de către școlari.

În plus, provoacă la un exercițiu de imaginație căci în basme și povești se poate întâmpla orice, iar copilul este fericit că, orice dificultăți ar exista, în basm se rezolvă.

Prin personajele literare se pot forma comportamente morale, căci copiii se identifică și preiau din calitățile/defectele acestora. De cele mai multe ori, ei vor să fie harnici, curajoși, cinstiți, corecti asemeni lui Fat Frumos sau Ileana Cosanzeaza.

Date fiind valențele educative ale poveștilor si basmelor, trebuie să găsim cele mai bune modalități de a-i atrage pe copii să citească.

BIBLIOGRAFIE:

1. Morfologia basmului, Radu Niculescu, București, Editura Univers;
2. Rădăcinile istorice ale basmului fantastic, Nicolae Roșianu. București, Editura Univers;
3. Estetica Basmului, Călinescu G, București, Editura pentru literatură.

Fantasticul

Prof. Oprea Ramona
Școala Gimnazială Grajduri, jud. Iași

Fantasticul desemnează ceea ce nu există în realitate, ceea ce este ireal, aparent, iluzoriu, sau lumea fantasmelor. Inițial fantasticul a fost definit ca obiect fundamental al unor manifestări artistice, cu caracter filosofic (Diterot) sau ca o premisă a reprezentărilor artistice religioase, cât și a celor folclorice (Hegel). În creația populară, fantasticul apare ca măsură a forțelor nestăpânite ale naturii, în timp ce în creația cultă tinde să devină unul din semnele distinctive ale acestei creații.

Despre fantastic au apărut numeroase studii cu caracter teoretic dar și aplicativ, de pe poziții diferite: studii istorico-literare (luarea în considerare a autorului și a condițiilor care generează opera: P. G. Castex, Marin Besteliu), studii tematice (instalează proprietățile distinctive ale fantasticului la nivelul lumii operelor: Roger Caillois, Adrian Marino, Sergiu Pavel Dan), studii psihologice și psihanalitice (definirea fantasticului e cautată în mecanismele inconștiente care îl produc, în manifestarea lor textuala: Sigmund Freud, Ion Biberi), studii structuralistice (organizarea textului, componentele sale-verbal, sintactic: Tzvetan Todorov, Irina Badescu). Una dintre cele mai riguroase teorii despre fantastic a fost elaborată de Tzvetan Todorov în lucrarea „Introducere în literature fantastica". El încearcă să delimiteze acest tip de literatură (sau categorie estetică) de genurile înrudite, fabulosul și straniul.

În viziunea sa, trei ar fi condițiile principale de existență a fantasticului.

• Lumea evocată într-un text fantastic trebuie să fie considerată de către cititor ca reală. Numai într-un astfel de context, evenimentul neobișnuit poate fi receptat ca atare. In acest sens, autorul dezvoltă o strategie narativă, de «autentificare» a universului cotat.

• Textul trebuie să fie în așa fel construit încât cititorul să ezite între o explicație în ordinea naturală a lumii, în legătură cu evenimentul neobișnuit și o explicație care să impună acceptarea supranaturalului. Fantasticul se definește așadar pe baza ezitării. Dacă cititorul ajunge la concluzia că faptul neobișnuit a tulburat ordinea naturală a lumii, se depășește fantasticul și se impune fabulosul (ca în basme); dacă ordinea naturală nu a fost tulburată, ne găsim în zona straniului. Teoreticianul este conștient că ezitarea nu poate fi permanentă.

• Pentru ca un text sa se mentină în spațiul fantasticului, structura sa nu poate să-i permită cititorului o interpretare alegorica sau simbolică. Textul fantastic ilustrează extrema ambiguitate în literatură, pentru că se întemeiază pe un paradox: pe masură ce autorul își dezvoltă strategia de autentificare, informațiile, mai ales după erupția fenomenului neobișnuit, nu se mai lasă receptate exclusiv dintr-o perspectivă realistă, ele comportă și o altă semnificatie, inducând ezitare.

Tehnica realizării fantasticului este o suprapunere integrală peste actul de creație literară, cu unele nuanțe: procedeul distanțării, amplificarea distanțării, tehnica suspendării surprizei. Procedeul distanțării este intensificat la maximum. E necesară luciditatea verosimilului, conștiința intensă a normalului, obiectivitatea

rece a posibilului și imposibilului. Se înscrie în această categorie fantasticul dedublării, tema oglinzii, mitul lui Narcis, dubla personalitate. Tehnica este cea a imaginii duble, proiectate și contemplate, a jocului de alternanțe.

Amplificarea distanțării este însoțită de intensificare. Concentrarea atenției și imaginației asupra unui obiect, finalizează prin a-l deforma. Așa se întâmplă în situația descrierilor precise, minuțioase, exacte a unor evenimente stranii.

Tehnica suspendării surprizei (suspense-ul fantastic) constă în așteptarea soluției misterului, profunda neliniște în fața enigmaticului. Explicația oscilează între planul logic și supranatural, fără să se fixeze. Soluția rămâne suspendată, ambiguă; o întrebare așteptată, dar nepusă. Dacă întrebarea este pusă și răspunsul găsit, atunci fantasticul este suprimat.

Literatura unui spirit riguros, științific, dominat de optimism și generator de energie nu poate să se construiască decât în jurul unui mesaj «salvator»: «un spirit deschis tuturor valorilor cu adevărat spirituale, deschis pentru tot ce opune rezistență morbidului și îi învinge. El credea cu adevărat în mântuire, era evident de partea binelui, opțiune nu lipsită de pericol pentru un scriitor, dar providențială pentru cineva care respinge fascinația negării sau disprețului» - îl caracteriza marele sceptic, Cioran, pe răzvrătitul generatiei '30 – Mircea Eliade.

Copilăria — cel mai dulce dor

Prof. înv. primar, Pagu Valentina
Școala Gimnazială, Comuna Păstraveni, Județul Neamț

Copilăria este cea mai nevinovată, cea mai îngerească, dar în același timp și cea mai imorală, cea mai sadică vârstă a omului. Nu există nici un om care să nu-și amintească de această vârstă ca un vis dispărut cu care nimeni nu poate fi asemuit mai pe urmă. E vârsta în care orice copil dă voie imaginației să-și împlinească visurile și are dreptul la orice.

Copilăria este cea mai fericită perioadă a vieții. Îi conferă acest privilegiu lipsa de griji, apoi dragostea celor din jur, posibilitatea de a năzui către tot ce este mai luminos sau mai greu de atins pe lume.

Educația este un proces complex și delicat, este o artă și o știință, o înțelepciune. Important este rolul familiei, care trebuie să-l pregătească pe copil pentru acest moment. De asemenea, trebuie obișnuit să gândească că el se poate descurca foarte bine atunci când este lăsat singur, ori când învață alături de alți copii. El trebuie să știe clar de ce este necesar să meargă la școală: pentru a cunoaște alte lucruri, pentru a învăța și a scrie, pentru a vedea cum sunt alți copii, pentru că acolo este o lume a lor, a copiilor, creată pe măsura lor și pentru că acolo este doamna învățătoare care știe o mulțime de lucruri și care îi va învăța și pe ei tot ceea ce este necesar.

La vârsta copilăriei, în etapa școlară, copiii încep să devină conștienți de ei înșiși, ca ființe existente în lume și își formează involuntar o imagine despre sine în care sunt înscrise gradat și nedeslușit încă datele fizice și posibilitățile intelectuale. Prima imagine pe care și-o formează nu le aparține, ci este a celor din jur de la care ei o preiau. Este foarte important cu ce imagine despre ei pornesc în viață, deoarece în funcție de ea vor trăi dezinvolți sau complexați afectiv.

Pe măsură ce crește, copilul învață să recunoască și să înțeleagă sentimentele pe care ei și alți copii le examinează, iar aceste sentimente vor fi împărtășite cu alte persoane. Atitudinea adultului față de copil, aprobativă și mai ales participativă, amplifică disponibilitățile creative ale copilului. Numai un educator deschis, cald, apropiat, va stimula potențialul creativ al acestuia.

Creativitatea, ca produs, se caracterizează prin noutate, originalitate, aplicabilitate, armonie, relevanță. În general, la această vârstă, copilul are tendința de a-l imita pe celălalt și de a repeta cuvintele care au fost apreciate de adult. De aceea se impune orientarea școlarului spre original și util.

Este adevărat că stimularea creativității, a originalității și a gândirii critice presupune o serie de riscuri pe care învățătoarea trebuie să și le asume, conștientă fiind că rezultatul final merită un asemenea preț. Niciodată nu este prea târziu pentru cunoașterea, stimularea, educarea și dezvoltarea creativității. Dar cu cât această acțiune începe la o vârstă mai mică și continuă de-a lungul anilor, cu atât va fi mai productivă, conducând la obținerea unor realizări creative mai valoroase. Dezvoltarea creativității presupune stimularea la copii a

curajului de a emite ipoteze, chiar hazardate, capacitatea de a aprecia în ce măsură este plauzibilă o anumită ipoteză, de a elabora o strategie de lucru și nu de a aștepta de-a gata soluțiile adulților.

Creativitatea nu trebuie confundată cu talentul, îndemânarea sau inteligența. Creativitatea nu înseamnă a face ceva neapărat mai bine decât ceilalți; înseamnă a gândi, a descoperi și a imagina. Ideile creative se regăsesc în stimularea potențialului creativ. Avem în vedere dinamismul, impetuozitatea și expresivitatea proprii acestei vârste, acel freamăt permanent sau acea vibrație și efervescență lăuntrică ce conferă copiilor note specifice de dinamism creativ, disponibilități de exteriorizare spontană și autoexpresie însuflețită, analoage oricărui elan creator,

Însăși îmbogățirea repertoriului de experiențe și evenimente cu care se confruntă copilul poate conferi noi premise pentru cultivarea unor elemente de creativitate sau a unor componente ale potențialului creativ.

Prin tot ceea ce are specific manifestarea liberă a opțiunilor, ideea libertății depline în acțiune, spiritul de independență generat și întreținut de ideea realei competențe, realizarea imediată a scopului, caracterul fictiv al acestuia și al acțiunii, precum și al mijloacelor implicate în acțiune, trăirile afective intense în tot timpul acțiunii, etc., jocul permite copilului să întrețină legătura permanentă cu realitatea cotidiană, să-i înțeleagă exigențele și să acționeze în modul propriu și creator, în lumea în care trăiește.

Cadrele didactice sunt cei care respectă ideile copiilor, îi ajută să gândească și să-și rezolve problemele singuri. Copiii care sunt liberi să greșească, să exploreze și să experimenteze, se vor simți liberi să inventeze, să creeze și să găsească multiple modalități de a rezolva situațiile întâlnite.

„Copilăria este inima tuturor vârstelor”

(Lucian Blaga)

BIBLIOGRAFIE

1. AL. Roșca: Creativitatea, Colecție, Orizonturi, Editura Enciclopedică Română, București, 1972 ;
2. U. Șchiopu: Psihologia Copilului, Educația Didactică și pedagogică 1967;
3. E. Claparedć: Psihologia copilului și pedagogia experimentală, E.D.P.,1975.

Fantasticul prin ochi de copil

Profesor Palade Dumitrita-Delia,
Școala Gimnazială Specială Pașcani

În legenda personală a fiecăruia dintre noi, dascălii. generațiile de copii care trec pragul școlii, călcând pe urmele noastre, constituie un argument esențial, atât în ceea ce privește dezvoltarea și evoluția noastră personală, cu evidentă implicație directă în calitatea actului educațional, cât și în ce privește evoluția întregii societăți, per ansamblu, la scară macrodimensională.

Lumea copiilor, dinamică și plină de culoare, nu poate fi imaginată fară jucării, ghidușii, jocuri de rol, povești, basme și întâmplări, care stârnesc deseori admirația celor mici și, totodată, le formează, în sens metodic constructivist, modul de a gândi, de a cântari și de a înțelege lumea din jurul lor, cu bune și cu rele. Copilul își însușește anumite idei, păreri și concepte, învață astfel ce este binele și ce reprezintă răul își imaginează că este coparticipant activ la întâmplările fantastice pe care le ascultă, se interpune în diferite roluri din povești și basme, înțelegând asemănările, deosebirile existente între personaje, conturându-și astfel o părere proprie despre acestea. Fantasticul reprezintă un cadru propice pentru asimilarea de către copil, în felul său personal, bazându-se pe propriul mecanism decizional regulatoriu al gândirii, a unor concepte, idei, principii și comportamente, pe care micuții și le însușesc lăuntric. Fantasticul (devine, astfel, un instrument esențial în dezvoltarea gândirii copilului, oferind șansa fiecăruia dintre ei să asimileze noțiuni și percepte cu un caracter puternic abstract, imposibil de înțeles în absenia scenariilor fantastice în care copiii își exersează incluziv prezența. Utilizăm, ca metodă de educare, deseori, poveștile, basmele, fabulele, pline de învățături, pe care cei mici le deduc din comportamentul personajelor, sau chiar imaginându-se ei înșiși în diferitele roluri ale acestora, ca într-o piesă de teatru, în care profesorul coordonator permută, rând pe rând, în rolurile create ca rod al imaginației fantastice, pe cei mici, pentru ca aceștia să se poată pune efectiv în pielea acelui personaj, și, astfel, să perceapă și să exerseze, pe propria persoană, caracteristicile definitorii ale fiecărui personaj în parte, atât de diferit unul față de celălalt, însușindu-și, în cea mai dinamică, ambițioasă și trainică manieră, o proprie părere vis a vis de aceștia, creându-și un punct propriu, personal de vedere cu privire la natura, specificitatea și complexitatea fiecărui profil, toate acesteaă prin puterea fantasticului, Istorisirile pline de imaginație utilizează modele, tiparuri care se regăsesc potențial deseori în viața reală de zi cu zi, personajele fantastice prind viață în scena minții fiecărui copil, aceștia imaginandu-și cum ar arăta și în ce mod se comportă aceste păpuși imaginare, punându-se chiar ei înșișis uneori. în rolul espectiv. folosindu-și astfu la maxim propria capacitate de manifestare cognitivă de exprimare în plan imaginar și totodată dobândind noi înțelesuri, prin propria reflecție și deducție, contribuind nemijlocit la dezvoltarea propriei prisme de gândire relațională. Incursiunile fantasticului în mintea fiecărui copil determină pe aceștia să devină. pentru scurt timp, adevărați eroi, în slujba binelui, luptând cu răul.

Băieții își imaginează că sunt Făt Frumos, luptând cu zmeul cel fioros, salvând de la o soartă crudă o prințesă răpită și ținu ă într-un turn accesibil doar unui mare viteaz, astfel, exteriorizând un întreg contingent de calități care stau în slujba binelui, întruchipat în bravul prinț. Curajul, inteligenta, bunătatea. altruismulț vitejia reprezintă doar câteva dintre conceptele cu care copilul se familiarizează în această manieră. Atunci când pleacă fiul de împărat de acasă, în căutarea adevărului și slujirea binelui, acesta cere inai Întâi binecuvântarea părintească, apoi își alege ca tovaraș de drum un cal înzestrat cu puteri supranaturale, cu care se sfătuiește la primejdie. In drumul său, își ia ca tovarăși diverse personaje fantastice. ale caror trăsături definitorii fac din aceștia prieteni de nedespărțit, de 'nare ajutor fiului de crai, fiecare din ei, la momentul oportun, jucând un rol esențial în evoluția generală a povestirii. Copilul trăind el însuși epica suită de evenimente, asimilează cu lejeritate conceptul de respect pentru părinți, face deducții logice privind nevoia unui prieten de nădejde și probează imaginar dovada și puterea prieteniei, atunci cand acest lucru este cerut de împrejurări ostile, crează mental categorii și cla:ificări, așezand ca într-un puzzle, piesa potrivită la locul potrivit. De asemenea, copilul se poate imagina în rolul împăratului care nu are copii, sesizând dorința fierbinte a acestuia de a avea urmași, motiv pentru care face eforturi supraomenești, iar când visul său prinde contur, observă dragostea, blâl dețea și grija pentru prunci. Magia este cea care face realizabil orice vis și dorință, cu alte cuvinte, ni nic nu este imposibil dacă îți dorești cu adevărat ca acel lucru să se întâmple.

Toate aceste modele masculine, dau șansa celui mic să se familiarizeze și să asimileze drept favorabil un model comportamental eligibil, evidențiat prin diverse trăsături pozitive, în vizibil contrast cu personajele fantastice negative, ale căror trasături caracteristice determină o reacție de vizibilă dezaprobare și implicit o asimilare direct proporțională din partea copilului. Fetele se transpun în Fata Moșneagului cea bună, pură, modestă, frumoasă și plină de virtuți, care are grija de tatăl său bătrân și bolnav, salvează și are grijă, rând pe rând, de alte făpturi fantastice și se avântă cu curaj prin fel și fel de încercări, contrastând puternic cu fata babei cea rea, lacomă și urâtă, aspect care califică o serie de virtuți pe care copilul le percepe și pe care le etichetează ca atare.

Toate aceste caracteristici prind viată prin intermediul personajelor fantastice, personificări sine qua non la îndemâna educatorului, pentru a determina pe cei mici să capete deprinderi folositoare, și, mai ales, în scopul formării și dezvoltării unor mecanisme de gândire logică asociativă, relațională și proiectivă a elevului.

BIBLIOGRAFIE:

1. Bădărău, G. (2015), *Fantasticul* în literatură. Editura INSTITUTUL EUROPEAN, Iași;
2. Rodorov, T. (1 973), Introducere in literatura fântasticcl, Editura Univers, București.

Basm și feerie în copilărie

Prof. învățământ primar, Plopeanu Geanina
Liceul de Arte Hariclea Darclee, Brăila

Cu un *„ a fost odată ca niciodată”* poposim în altă viață, în altă lume - în lumea copiilor, a copilăriei.

Copilul are mare nevoie de povești. Ascultând povești copilul visează, se joacă, învață, se dezvoltă, și . . . devine mai matur. Lumea reală combinată cu elemente fantastice din basme îl obligă pe copil la multe reflecții și analize a unor puncte de vedere diferite. În lumea fantastică a poveștilor, unde totul se desfășoară într-un spațiu intermediar între fantezie și realitate, gândul magic al copilului găsește o ieșire adecvată. Structura basmelor le permite copiilor să se mute într-o lume de vis fără restricții. Fantezia inspirată de povești le oferă totodată capacitatea de a prezenta efectele propriei creații prin inventarea de noi povești sau transformarea operelor literare deja cunoscute.

Lumea vrăjită a basmului e lumea în care copilul mic trăiește zi cu zi, e lumea în care toate acționează în virtutea unei logici și urmărind o finalitate. E totodată o lume a luptelor, a biruințelor și a înfrângerilor dramatice. Basmul îi duce pe copii de mână spre ieșirea din situații îngrozitoare. Tocmai în aceasta rezidă valoarea basmului: în capacitatea lui de a prezenta în termeni imaginari, așadar ușor de înțeles pentru copil, o situație dramatică de conflict grav, de posibilă tragedie și de a indica o cale de ieșire din această situație. Basmul ne prezintă problema și situația problemei, toate acestea în singurul limbaj accesibil unui copil ‗cel al fanteziei.

Pornind de la ideea că „fantastic” vine din cuvântul grecesc phantastikós, trecut apoi în latinescul *phantasticus*, desemnând inițial „ceea ce nu există în realitate, ceea ce pare ireal, aparent, iluzoriu, lumeafantasmelor” (AdrianMarino), putem spune că este fantastic tot ceea ce nu are legătură directă cu realitatea, ci cu visul, halucinația, reveria, misterul, straniul. Fantasticul sfidează cauzalitatea, cronologia, judecata rațională și pretențiile științelor. El se învecinează cu magia, sacrul și miticul. Lumea fantastică este o lume cu propria ei organizare, cu propriile ei condiții de existență, cu propria ei logică. Odată acceptat, fantasticul poate deveni un spațiu al unui alt tip de normalitate.

Ca urmare, imaginația este un element indispensabil al vieții fiecărui copil, deoarece îi permite să treacă granițele lumii reale, prin urmare, să se regăsească într-un moment fantastic, imaginar, la fel ca personajul său preferat.

Copilăria este o lume magică, fermecată, în care copiii își petrec fiecare zi. Este o lume plină de personaje fantastice care au grijă să-i facă fericiți. Unul dintre ele este Zâna Măseluță care îi vizitează de fiecare dată când pierd un dințișor de lapte pentru a-i premia pentru curajul de a-l scoate sau Moș Crăciun care în fiecare an vine de la mare distanță cu un sac de cadouri pentru că au fost cuminți în timpul anului.

Copilăria este o lume în care ei înșiși au fost măcar o dată prinți si prințese. Totodată, ca în orice lume magică, copilăria este un tărâm în care grijile zilnice nu pot pătrunde ,este o lume în care orice bubă făcută la locul de joacă dispare la o simplă suflare a mamei.

Copiii își imaginează ce și-ar dori dacă ar putea face o vrajă - unii ar opri timpul în loc, alții ar face oamenii să nu se mai certe, unii ar vrea să se întâlnească cu diferite personaje faimoase din istorie, știință sau literatură, alții și-ar dori să facă ghidușii - de exemplu să transforme toți oamenii în ciocolată, unii ar dori să controleze tot în această lume, sau să stea mai mult cu gândurile lor.

Lumea copiilor este aparte, un loc deosebit în care se întâmplă lucruri nemaipomenite, pe multe, multe planuri ale imaginației. Nimic nu este niciodată plictisitor în această lume aparte pentru că peisajul se schimbă continuu, personajele apar sau dispar, capătă puteri noi sau își modifică aspectul, metamorfozându-se în ființe de basm, născute din vis. Micuții își vor regăsi pe acest tărâm feeric eroi demni de urmat și prieteni de nădejde, provocări și victorii, experiențe inedite și jocuri infinite.

În lumea copiilor își au casa nenumărate animale de basm, unice prin culoare și formă. Aceste creaturi fantastice iau parte la aventurile născocite în planul basmului, fie pe pământ, în ocean, pe o altă planetă; pot fi înaripate, pot fi jumătate om-jumătate vietate, pot vorbi, pot traversa timpul și spațiul, sunt neasemuite.

De ce au nevoie copiii de lumea asta fantastică pe care și-o creează?

Lumea fantastică e lumea lor magică. Acolo orice se poate. Dacă în viața reală cu mama și tata nu au voie să facă ceva, atunci în lumea lor este posibil. Lumea lor este un refugiu prin care ei se ascund de norme, reguli, de durere, de supărări. Este o lume în care ei dețin controlul, în care ei conduc, ei impun regulile, ei zic ce este voie și ce nu. Ori in viața reală, lucrurile stau altfel, adulții sunt organizatorii.

Ce să facem când copilul este în timpul acțiunii fantastice?

ÎI vezi pe copil că îsi ia mașinuțele, păpușile și începe să vorbească de unul singur. Le dă nume, le ciocnește, își face traseu, își creează propria viață acolo. În acel moment:

- E bine să stăm deoparte, să-i lăsam să-și organizeze activitatea, să nu intervenim.

Nu cerem clarificări: ” de ce x nu poate să meargă? De ce y este rău cu x? Vai, ce urât vorbești” Facem asta abia după ce și-au încheiat activitatea sub forma: ”Am observat că te-ai jucat cu x și y. Mi-ar plăcea să aud și eu mai multe despre ei. Vrei să-mi spui?' ' Poate vrea, poate nu. E lumea copilului.

- Ascultăm și urmărim de pe margine, discret. Suntem și noi într-o activitate (ex spălam vasele, strângem haine), dar în același timp atenți și la ei. Ii ascultăm cum își vorbesc personajele între ele, ce comportament au, dacă se simt bine împreună, dacă se bat, etc
- Urmărim dacă de fiecare dată se joacă la fel, dacă este aceeași acțiune, aceleași personaje, replici, același fir epic în poveste.

Toate aduc un aport în a înțelege lumea interioară a copilului. Ei nu verbalizează tot ce simt, nici noi adulții nu facem asta mereu. Dar prin comportament, prin joc de rol, scot la suprafață nevoile pe care le au. Trebuie doar să fim acolo, să ascultăm și să dăm interpretarea corectă. Și să avem în gând mereu: copiii înțeleg mai multe decât am crede noi. Copilăria este cea mai frumoasă perioadă din viața fiecăruia, este o lume mirifică

pe care probabil nu o vom putea înțelege pe deplin niciodată, este o perioadă lipsită de tristețe și plină de emoție, bucurie și culoare. Copilăria este o lume aparte; pentru noi o lume ciudată, fantastică, ireală, pentru cei care fac parte din ea dimpotrivă, una reală și plină de armonie.

Copilăria este, în concluzie, un loc și un timp al fericirii, insula de nemurire luminată de soarele primei vârste. Este un spațiu al fericirii și al veseliei continue, în care realitatea este înlocuită cu un spațiu imaginar și ideal. Este un timp mitic și fericit, în care visul devine realitate, iar realitatea devine basm. Și, așa cum bine spunea maestrul Ștefan Câlția,

„*fantasticul este realitatea văzută cu ochii unui copil*".

BIBLIOGRAFIE:

1. Birch, Aș, (2000), Psihologia dezvoltării, Editura Tehnică, București
2. Boțiu, V., Mihailiuc, He, (1993), Copilul și lumea sa, Editura de Vest, Timișoara 6
3. Vincent, R., (1972), Cunoașterea copilului, E.D.P., București.

COPILUL ȘI FANTASTICUL

Prof. Rusu Mădălina

Liceul Tehnologic ”Constantin Cantacuzino” Băicoi, jud. Prahova

Copiii au o lume magică numai a lor. Lumea fantastică e lumea lor magică. Acolo orice se poate. Dacă în viața reală cu mama și tata nu are voie să facă ceva, atunci în lumea lor este posibil. Lumea lor este un refugiu prin care ei se ascund de norme, reguli, de durere, de supărări. Este o lume în care ei dețin controlul, în care ei conduc, ei impun regulile, ei zic ce este voie și ce nu. Ori în viața reală, lucrurile stau altfel, adulții sunt organizatorii.

ÎI vezi pe copil ca își ia mașinuțele, păpușile și începe să vorbească de unul singur. Le dă nume, le ciocnește, își face traseu, își creează propria viață acolo. In acel moment e bine să stăm deoparte, să-i lăsăm să-și organizeze activitatea, să nu intervenim, să nu cerem clarificări. Ascultăm și urmărim de pe margine, discret. Ii ascultăm cum își vorbesc personajele între ele, ce comportament au, dacă se simt bine împreună etc. Urmărim dacă de fiecare dată se joacă la fel, dacă este aceeași acțiune, aceleași personaje, replici, același fir epic în poveste. Dacă ei doresc să ne ofere explicații, ni le vor da. Dacă nu, nu. E lumea copilului. El e stăpân pe ceea ce face și ce vrea să împărtășească.

Dar de unde toată această imaginație? Cum fac să dea viață jucăriilor în timp ce see joacă? E simplu. Din povestirile pe care noi, părinții, le-am spus, din cărțile pe care le-am citit pentru și împreună cu ei. Copiii sunt atrași de basme. Astăzi, ele s-au modernizat, evoluția lor se îndreaptă spre ficțiune sau povestea științifico-fantastică, copiii sunt mai mult atrași de poveștile SF care arată tehnologia viitoare, decât spre revizuirea trecutului. Lumea basmelor înseamnă lumea copiilor, dacă această lume a basmelor ar dispărea, atunci automat ar dispărea și lumea copiilor. In această lume binele triumfă totdeauna asupra răului. Cea mai importantă trăsătură a basmului este optimismul, basmul în general, produce o puternică impresie asupra imaginației și asupra sensibilității copiilor, ele sunt apăsat educative, prin morala lor ușor de recepționat. In aceste basme predomină elementul fantastic, cu eroi cu calități supranaturale. La noi românii sunt obiceiuri foarte vechi de a spune povești, de obicei seara la gura sobei, basmele noastre s-au născut din dorința și nevoia oamenilor de a-și transmite gânduri, trăiri, simțăminte, Ileana Cosânzeana și Făt-Frumos sunt numele cele mai uzitate aici, ele sunt întruchiparea frumosului în poveste și totdeauna au foarte mari calități fizice și morale. Printre cei mai importanți autori care au scris basme pentru copii sunt Ion Creangă și Petre Ispirescu.

Basmul este o operă de creație literară, cu o geneză aparte, o oglindire a vieții pe un suport fabulos, este un gen foarte larg, depășește mult romanul și este mitologic, știință, etică, eroii fiind în afară de oameni și anumite ființe himerice și anumite animale. Basmul se identifică cu riturile străvechi și este unul dintre cele mai vechi apariții în literatura universală. In mediul folcloric se folosește expresia „poveste", însă cercetătorii o numesc „basm". Dicționarul numește basmul ca „o specie a epicii populare în proză, bazată în genere pe elementul fantastic, simbolizând lupta dintre bine și rău și biruința finală a binelui. In popor este cunoscut pe

o arie largă sub denumirea de poveste. Tema basmului nu este o schemă, ci este o forță nespusă, nescrisă, făcându-se simțită pe întreg parcursul poveștii și pe lângă această temă se alcătuiește toată povestea. În basme se află teme tradiționale, deci permanente și universale, teme istorice și chiar teme actuale cu episoade care au un nou conținut. Proza folclorică prezintă aspecte ale vieții, ca iubirea, gelozia, ura, invidia, bunătatea, răutatea, perfidia, temele putând fi didacticemoralizatoare, legendar-mitologice, absurde, umoristice. Tema fundamentală rămâne neschimbată, doar ideile se schimbă, ele aducând o nouă ordine. Acțiunile fantastice ale basmului sunt făcute tot de personaje fantastice, eroii putând fi pozitivi și negativi. Cel mai important personaj al basmului este Făt-Frumos, inteligent, bun, isteț, frumos, voinic, bun la suflet, el poate fi băiat de împărat, însă și fiul babei și al moșului, sau fiu de vânător și chiar argat. Insă ca punct comun, copilăria lui este totdeauna neobișnuită. Eroul își demonstrează calitățile atunci când se duce să-și salveze iubita și-n acest caz toate ființele naturii îi sar în ajutor, toate acțiunile eroului nostru sunt într-o armonie deplină. Ileana Cosânzeana întruchipează motivul dragostei și este simbolul frumuseții. Eroina poate fi fata împăratului, sau fata babei și a moșului, zână sau cenușăreasă. In basme întâlnim și personaje care sunt împotriva eroului nostru, ca de pildă zânele rele. Zmeul este o ființă înzestrată cu o mare forță fizică, naiv și cu minte puțină, el se poate metamorfoza în orice lucru sau în orice ființă dorește, uneori are mai multe suflete și mai multe capete, însă nu poate niciodată să iasă învingător.

În colecțiile de basme sunt și prelucrări, modificările în compoziția basmelor se văd, în ansamblu, prin reducerea dialogului, descrieri abundente, aici întâlnim grija pentru frază și pentru cursivitate, se fac analize ale motivației psihologice, se scoate violența de acțiune sau de limbaj și de multe ori se scot din text regionalismele, se introduce un limbaj mai îndrăzneț, mai colorat. De aceea caracteristicile acestea delimitează stilul basmelor orale de stilul basmelor prelucrate, primul îmbracă o puternică notă de autenticitate, celălalt este mai mult înclinat spre cartea propriu-zisă. In basm cel care povestește își naște povestea sa proprie, apelând larg la imaginația sa. Binele se înfruntă mereu cu răul, aparent, la început, acest rău este mai puternic, însă la final binele triumfă. Stilul basmului se evidențiază prin oralitate realizată prin anumite mijloace artistice, cum ar fi cuvinte și expresii populare, dialoguri, propoziții interogative și exclamative, regionalisme.

Cea mai importantă trăsătură a basmului este valoarea lui morală și estetică, el cultivă apăsat ideea binelui și a frumosului. Rolul literaturii pentru copii este deosebit de important, copiii trăiesc intens alături de eroii lor din basme, cu multă afecțiune privesc copiii morala ascunsă în basm, copilul este fericit în călătoriile provocate de imaginarul din povești și basme, conținutul acestor basme îl transpune pe copil într-o lume mirifică, de vis, cultivându-i fantezia și dragostea față de bine și față de frumos. Literatura pentru copii sistematizează și lărgește cunoașterea vieții, influențează conștiința și viața afectivă și este un adevărat univers al criteriilor morale pentru potențele sale.

Fantasticul prezentat în opera lui Ion Creangă

Prof. Steiger Corina

Școala Gimnazială Livezile, jud. Timiș

Nu știm care era tipul de cititor, căruia îi erau destinate scrierile lui Creangă, cui se adresa el scriind „iubite cetitoriu[tt] nu vom ști niciodată. Ceea ce știm cu siguranță este faptul că scrierile lui Ion Creangă au avut și au o extraordinară difuziune și audiență, adresându-se unor categorii foarte largi de cititori, de vârste, formații și cu preocupări diverse.

Ne putem întreba, în ce fel, „vorbește" Povestea lui Harap-Alb cititorului tânăr de astăzi, ce caută el în acesta și ce i se oferă. Neîndoielnic pentru copii lectura se poate sfârși odată cu luarea de contact cu faptele eroului a căror derulare satisface nevoia de epic, de aventură, de eroism. Sensul cel mai evident al basmului este unul moral: binele învinge răul, bunătatea, omenia învinge asupra răutății, dușmăniei și urii.

Dincolo de acest strat de suprafață al textului, degustătorul mai rafinat de literatură poate să aprecieze solidaritatea construcției, vigoarea și consecvența, aproape clasică, a personajelor, savoarea și parfumul limbii, naturalețea dialogurilor, spontaneitatea replicilor.

Semnificațiile de profunzime ale textului, ne poartă către lumea miturilor și riturilor străvechi, a credințelor și a spaimelor omului arhaic, lumea eresurilor „abia-nțelese, pline dențelesuri" pe care basmul o conservă ca pe un îndepărtat și nelimpede ecou.

Totul e așa de meticulos studiat într-un text definitiv, încât din acest punct de vedere basmul a ieșit din circuitul folcloric și a devenit opera lui Creangă. O schimbare oricât de mică a construcției dăunează întregului, și n-am mai avea de-a face cu un basm de Creangă tradițional și lizibil oriunde și oricând. Evident, o culoare locală este, constând mai ales în caractere individuale și manifestări etnologice, în care limbajul își are partea sa de originalitate neglijabilă în orice basm curat folcloric. Mai întâi într-o dibace deplasare a interesului de la simpla povestire, de la înfățișarea nudă a episoadelor acțiunii la prezentarea modalității lor individuale. Puterea lui Creangă de a individualiza atitudinile, gesturile și tipurile este dintre cele mai mari. În al doilea rând, atunci când scrie povești, Creangă umanizează fantasticul. Animalele și ființele supranaturale sunt la Creangă țărani de-ai lui, încât încadrarea extraordinară a basmului se constituie scenele unui realism popular, cum Maiorescu îl va recomanda scriitorilor români, deși tocmai exemplul lui Creangă nu va fi amintit. Basmele lui Creangă - după cum a observat printre cei dintâi Ibrăileanu - sunt de fapt niște nuvele, încât de la ele la Moș Nichifor Coțcariul nu resimțim trecerea într-o altă categorie literară. Spre deosebire de povestitorul popular, Creangă nu dă narațiunii sale simpla formă a expunerii epice, ci topește povestirea în dialog, reface evenimentele din convorbiri sau introduce în povestirea faptelor dialogul personajelor, ceea ce îi dă putința să intre în psihologia lor, să nu-i arate cum gândesc și cum simt, cum ezită și cum se hotărăsc.

În mânuirea dialogului realist, Creangă obține efectele sale literare cele mai de seamă și, în această privință, darul său poate fi din nou asemănat cu al lui Caragiale. Vorbirea personajelor este redată cu speciala lor

intonație și în culoarea exactă pe care le-o conferă formațiile verbale onomatopeice și zicerile tipice ale limbii. înzestrarea lingvistică a lui Creangă se desfată nu numai în reducerea acestor ziceri tipice, proverbe, cimilituri, metafore și comparații consacrate, în care se manifestă verva jovială a povestitorului.

O mare bucurie a vieții însuflețește universul literar al lui Creangă, răsfrângând legătura puternică a scriitorului cu lumea înconjurătoare, cu obiectele ei, cu oamenii ei. Ion Creangă privește lucrurile, acțiunile și gesturile oamenilor, ascultă vorbirea acestora și le dă contur puternic, integrându-le în povești și amintiri. Personajele sunt surprinse în mișcările cele mai caracteristice ale ocupațiilor lor și aceasta contribuie la sporirea realismului înfățișării vieții omenești: capra se poartă ca o țărancă harnică, gătește bucate cu gesturile consacrate, Harap-Alb îndeplinește cu îndemânare toate acțiunile cerute unui prisăcar care pregătește stupii pentru roi; fata moșneagului săvârșește și ea o serie de binefaceri constând tot în gesturile observate de autor în împrejurimile respective, curățitul fântânii, lipitul cuptorului și așa mai departe. Condeiul scriitorului a prins în trăsături repezi mișcarea neîntreruptă a vieții, înregistrată de ochiul său pătrunzător. De aceea descrierile care presupun o aplecare mai îndelungată asupra aspectelor vieții, dând un caracter oarecum static operei de artă, sunt foarte rare la Creangă. Una dintre ele ar fi aceea a crâșmei din Fălticeni, unde atenția nu cade, însă, asupra spațiului, asupra dispoziției lucrurilor în perspectivă, ci asupra obiectelor și a utilității lor. Descrierea devine astfel o enumerare, ca și în cazul prezentării interiorului lui Pavel Ciubotariul, a acareturilor lui Stan Pățitul, și altele. Cu aceeași concepție practică despre viață scriitorul privește și obiectele meseriilor sau ale gospodăriei și le prețuiește pentru folosul pe care îl aduc oamenilor aceste produse ale muncii lor.

Marea originalitate a lui Ion Creangă constă în construirea personajelor comice, grotești, obiectul satirei sale. Aici autorul dă frâu liber exagerării conștiente, caracteristică stilului satiric, îngroșării caricaturale a trăsăturilor fizice sau morale, dând naștere neuitaților săi „gligani" sau „coblizani", Gerilă, Flămânzilă, Ochilă, Setilă, Păsări-Lăți-Lungilă, Oșlobanu, Trăsnea, Mogorogea și mai ales Nică a lui Ștefan a Petrei, eroul neastâmpărat din

Amintiri din copilărie. Acesta este unul din personajele cele mai originale create de Creangă după modelul popular al unui Păcală sau Nastratin, este un erou despre care scriitorul vorbește în paradoxe, pentru a desemna particularitățile sale de om „anapoda". Și când el spune, la sfârșitul părții a II-a din *Amintiri din copilărie*, ca și cum ar vorbi despre sine, înțelegem intenția lui de a zugrăvi un astfel de personaj, autor, mai întotdeauna, al câte unei „drăguțe de trebușoare" pe care nimeni n-o mai putea descurca.

Amintirile din copilărie și *Poveștile* lui Creangă sunt însăși limba vie a poporului ridicată la un înalt potențial artistic. Remarcabil este și faptul că nu se găsește ceva asemănător nici întro altă literatură. Dacă țăranii noștri nu vorbesc și nu pot vorbi între ei ca în proza lui Creangă, fără îndoială că recunoaștem atât în *Povești*, cât și în *Amintiri din copilărie* esența cea mai subtilă a graiului nostru popular. În această limbă în care cântă suferinți și bucurii ale generațiilor și strălucesc metaforele acumulate de secole ca într-un tezaur, Ion Creangă a dat la lumină un bun suprem al acestui neam, însușirile de delicateță, sentiment și umor. Era mai firesc ca un astfel de scriitor de cuvinte să răsară peste câteva veacuri, într-o epocă de umanism românesc.

BIBLIOGRAFIE:

1. Creangă, I. (2000), Opere, Editura Univers Enciclopedic, București.
2. Constantin, N. (1986), Lectura textuluifolcloric, Edditura Minerva, București.
3. Ciobanu, O. (2003), Comunicare și învățare, Editura ASE, București.
4. Cerghit, I. (1983), Perfecționarea lecției în școala modernă, E.D.P., București.
5. Firan, F. Popa, C. (1993), Ion Creangă între mari povestitori ai lumii, Editura Macedonski, Craiova.

Cunoșterea universului șl rolul

Matematicii in viziunea unui elev rrom

Prof. psihologie Tănăsoiu Monica.Vasila

C.S.E.I —Tg.Jiu

Sunt cadru didactic în învățământul special din 1990. Au urmat specializări , iar din 2013 lucrez cu elevi cu CES , ca profesor despriin —itinerant intr+o școala cu 90 % din elevi de etnie rromă .

Chiar dacă nu au posibilități intelectuale pentru matematică și limba română , am rămas impresionată de celelalte abilități care le au și în special de „Puterea Credinței„

Pentru ca nu sunt priviți intodeauna bine când vin la Biserica ortodoxă ,ei si-au făcut biserica în comunitatea , iar majoritatea copiilor au nume din Vechiul Testament (Moise, Iosiv, Sever, David , Iasmina etc) cu mici excepții.

Au abilități practice în modelaj, desen , pictură , dansuri populare specifice , iar muzica este elementul lor forte. Așa stând cu ei de vorbă , la cabinet , am abordat problema importanței matematicii în viață (matematica sunt bani , este important sa invățam adunarea și scaderea și ...bla, bla , bla... până a început să îmi vorbească el- M.M -elev clasa alV-a:

„- Doamna , la noi țiganii — la cifra unu se spune „iech” sau „iah” care îl numește pe Iehova, numele ebraic al lui Dumnezeu. Ochiul în imagini îl reprezintă pe Dumnezeu ca atotvăzător și atotcunoscător,a tot ce se mișcă și tot ce face și ce gândește omul.

- Zeul An cae înseamnă cer,avea cifra sacră ,numărul 60;
- Zeul Enlit inseamnă vânt și avea cifra sacră 50;
- Zeul apelor Enckisau Ea avea numărul sacru 40;
- Zeul Sin care era considerat stăpânul calendarului , ce fixa zilele , lunile și anii, avea numărul sacru 30;

„Zeul Soarelui Șamaș era repreyentat de cifra 20;

„Zeul Hadad sau Adad era al furtuniice avea numărul 6...etc„

Am rămas cu ochii mari pe el și el continua „...” ce doamna nu a-ti auzit de ei ?" Am înghitit în sec, am zâmbit și l-am rugat să continue.

A râs și a spus cu voce tare Chanci , m-am încruntat supărată . „-De ce vorbești urât ? A început din nou să râdă.

- Doamna, Chanci înseamnă zero, nimic, între minus infinit și plus infinit stabilitatea este zero, a luat o riglă a pus-o la mijloc pe deget și a ridica-o. Domna înainte de Chanci a existat ceva , în timpul Chanciului există ceva, când vine începutul încep toate și merg spre același Chanci, existând o repetabilitate a lucrurilor, spre perfecțiune, spre Divinitate.

TOTUL în limba rromani inseamnă cuvântul O SEA, care este numele unui profet din vechiul testament OSAIA, doamna avem : energie - - - - - - - - Chanci - - - - - - - energie.

Semnificativ este faptul că în limba țigănească din cuvântul Chanci, care înseamnă nimic, se formează cuvântul Chan care se traduce ureche. Cele două cuvinte -chanci și Chan reprezintă Energia Spirituală Divină- Chanci reprezintă ce ne trimite Dumnezeu, undele, de la Dumnezeu până la urechea omului nu există nimic, iar Chanreceptorul undele magnetice spirituale... mi-a vorbit despre Apocalipsa , despre dreptate, despre Rai și despre Ian care este pe Pământ ...am fost salvată de clopoțel. La plecare 1-am întrebat de unde știe toate acestea, mi-a raspuns „ de la biserică și de la bunica „Am rămas în cabinet buimacă cu cartea de matematică la Tabla înmulțirii pe masă, nu îmi venea să cred ceea ce imi spusese, am luat un pix și am început să scriu, unde am uitat la urmatoarea întâlnire mi-a reamintit, mi-a spus ce a simțit când a pus mâinile pe Zidul plângerii din Ierusalem....

Aceștia sunt copii cu CES, iar noi îi forțăm cu geografie, fizică, chimie ... când el memorase atâtea fără să îl forțeze cineva .

De atunci mi-am schimbat radical modul de abordare, de învățare și de evaluare cu acești copii. Am învățat Tabla Împărțirii pe euro, deoarece mulți din acești copii au părinții plecați și le trimit bani acasă. (ex Ți-a trimis tatăl tău 36 de euro ție și la cei 5 frați ai tăi. Câți euro trebuie să vă dea bunicul vouă ..) Au râs și spre surprinderea mea au știut, simplu scris pe tablă, NU și am atâtea exemple...

Mă gândeam la definiția "ideală" a fantasticului care nu a fost găsită și e puțin probabil să se găsească vreodată una în măsura să-l circumscrie sub toate aspectele sale. Fantasticul explorează spatiul lăuntric; el este legat de imaginație și exprimă ieșirea din automatismele zilnice, abandonarea rutinei, "visul treaz al individului". Se stabilesc astfel relatii între normal și supra-normal.

Fantasticul înseamna imaginatie. Fara imaginație viața omului ar fi plictisitoare și monotonă. Fantasticul ne oferă posibilitatea să părăsim lumea reală și să pătrundem într.un univers necunoscut,magic. lmaginația ne ajută să ne dezvoltăm o personalitate proprie .Fantasticul poate fi numit și " o ușiță de scapare din lume reală" un loc total diferit de ceea ce cunoaștem, un loc în care să descoperim adevaratele mistere.

Vă mulțumesc !